

Velkommen til konferencen Bystrategisk Udsyn

**Sammen om en sund fremtid
med Blandet By Prisen**

#bystrategiskudsyn
#blandetbyprisen

Bystrategisk Udsyn

**Sammen om en sund fremtid
med Blandet By Prisen**

#bystrategiskudsyn
#blandetbyprisen

Velkommen

Jens Elmelund
Formand

#bystrategiskudsyn
#blandetbyprisen

Program

10:00 - Velkomst ved Jens Elmelund, Landsbyggefonden

10:10 - Sundhedstilstanden i Danmark ved Mickael Bech

10:30 - Sundhedsindsatser i de almene boligområder anno 2023

Peter Sørensen, Paul Bloch, Otto Ohrt og Hosea Dutschke

11:45 - Frokost og netværk

13:00 - Fremtidens urbane sundhedskultur og inkluderende design

Helle Juul, Camilla Ryhl og Steffen Møller Borgbjerg

14:15 - Opsamling ved Bent Madsen

Program

14:30 - Pause

14:45 - Blandet By Prisen

15:00 - Prisoverrækkelse

15:15 - Bobler og netværk

#bystrategiskudsyn
#blandetbyprisen

Sundhedstilstanden i Danmark - og sundhedssektoren

Mickael Bech

Professor, Institut for
Statskundskab
Syddansk Universitet

Sundhedstilstanden i Danmark og sundhedssektoren

Mickael Bech

Professor i sundhedsledelse og -politik

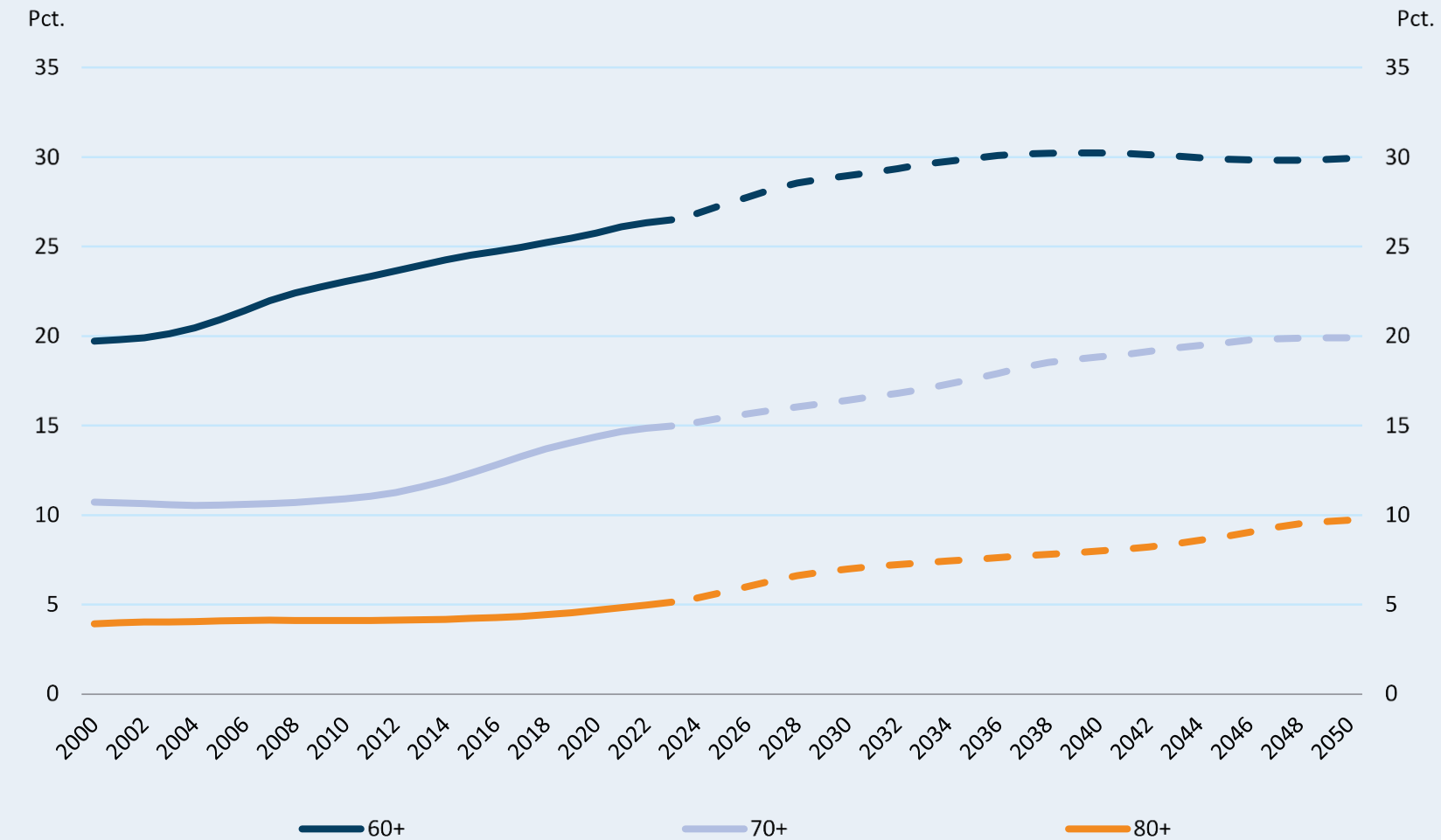
Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet

Udfordringsbilledet

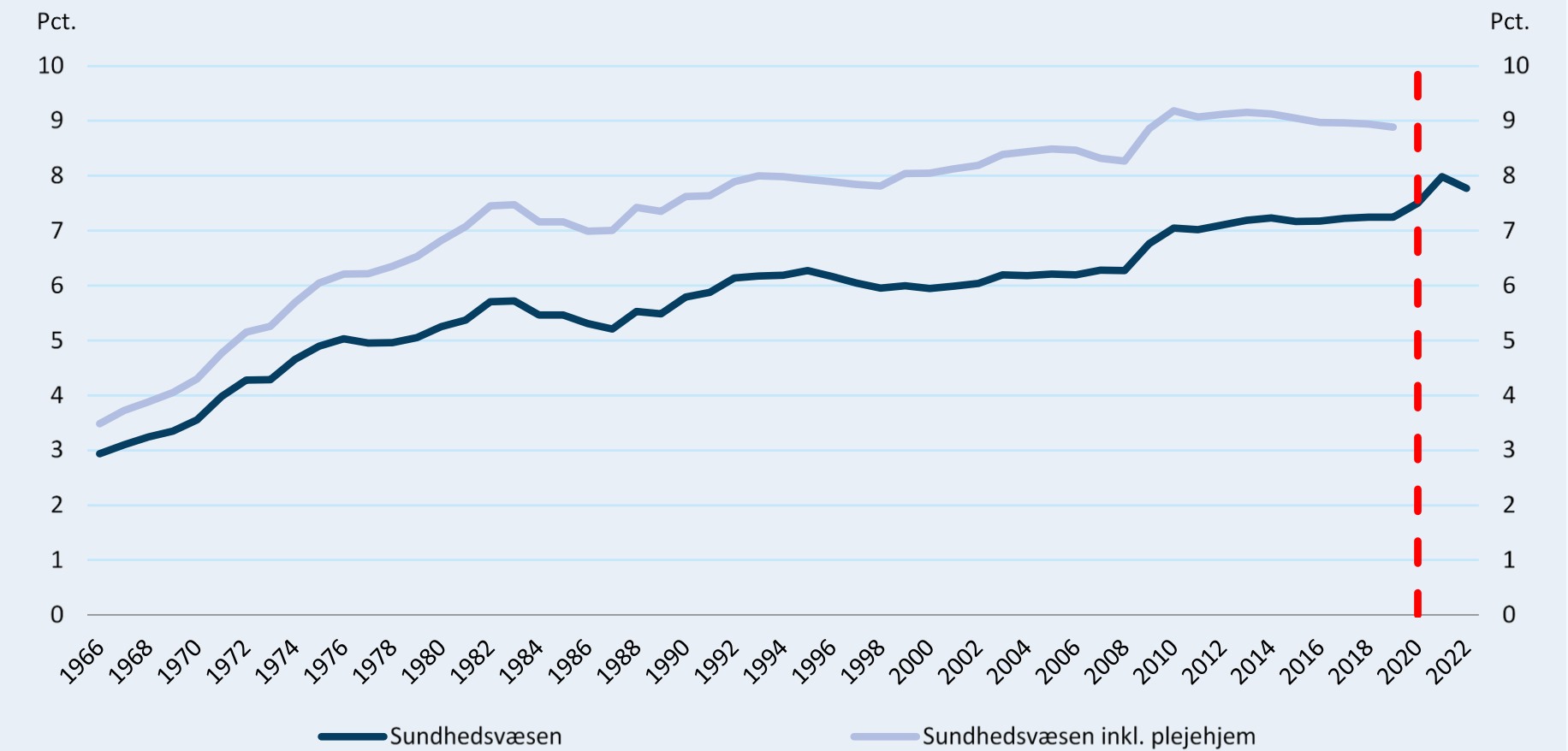
Udfordringsbilledet

Figur 1
Udviklingen i ældre aldersgrupper, 2000-2050

Anm.: De stiplede linjer angiver Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning.
Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabellerne BEFOLK1 samt FRDK123.

Figur 13
Andelen af den samlede beskæftigelse ansat i det offentlige sundhedsvæsen og på plejehjem mv., 1966-2022

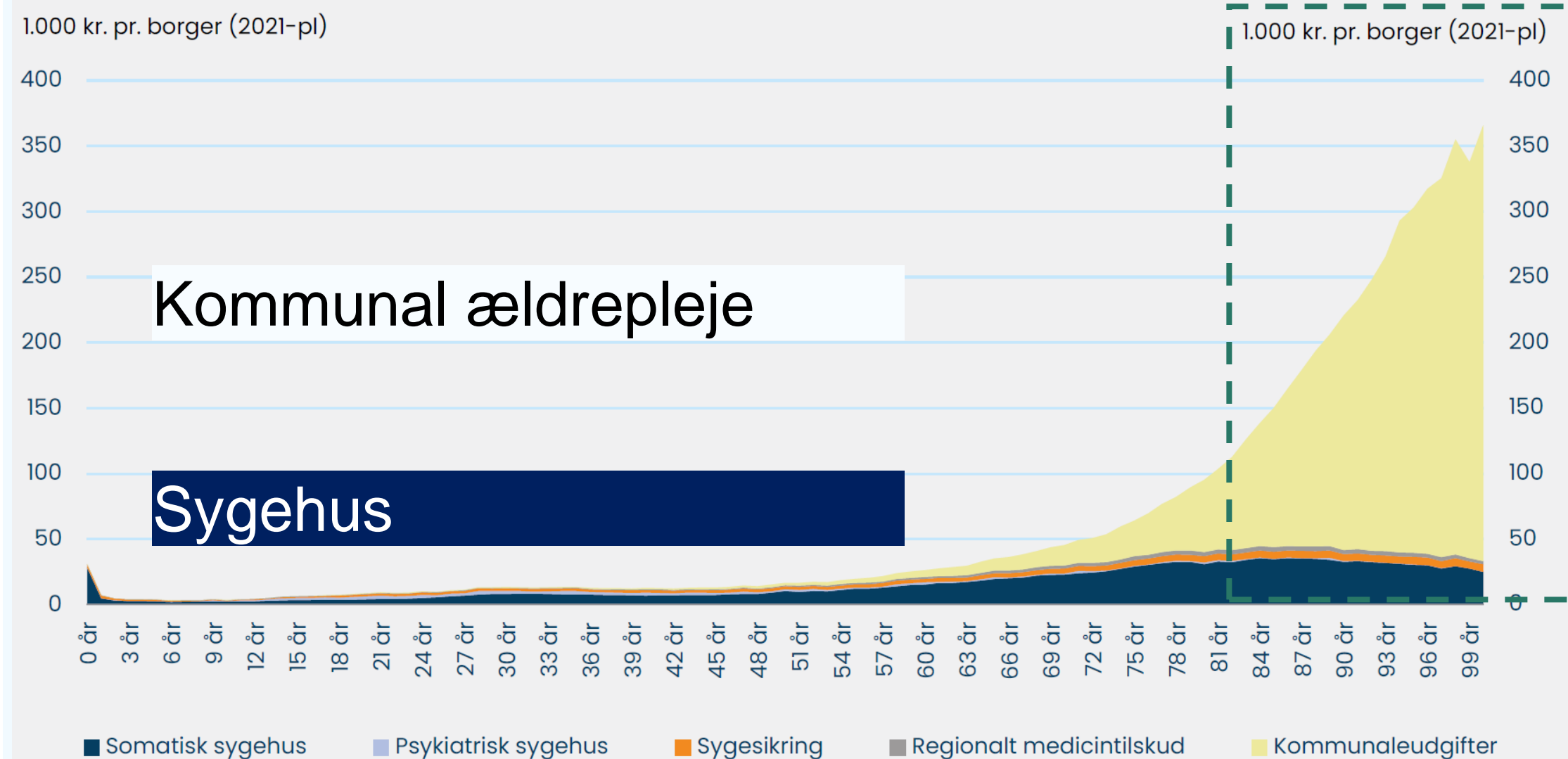

Anm.: Den røde stiplede linje angiver starten af covid-19. Sundhedsvæsen inklusiv plejehjem mv. er kun muligt at opgøre frem til 2019, da tabel NABB117 kun indeholder data frem til 2019.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken tabel NABB69 samt NABB117, egne beregninger.

Kommission
for **robusthed i**
sundhedsvæsenet

Figur 4 - De gennemsnitlige udgifter pr. borger til sundheds- og omsorgsydelser, 2021

Anm.: I datagrundlaget for de kommunale udgifter indgår 85 kommuner, idet datagrundlaget kun er tilstrækkeligt for disse. Opgørelserne for 2021 er påvirket af ændringer i aktiviteten som følge af covid-19 og sygeplejerskestrejken. Udgifterne er angivet i pris- og lønniveau for 2021 (2021-PL).

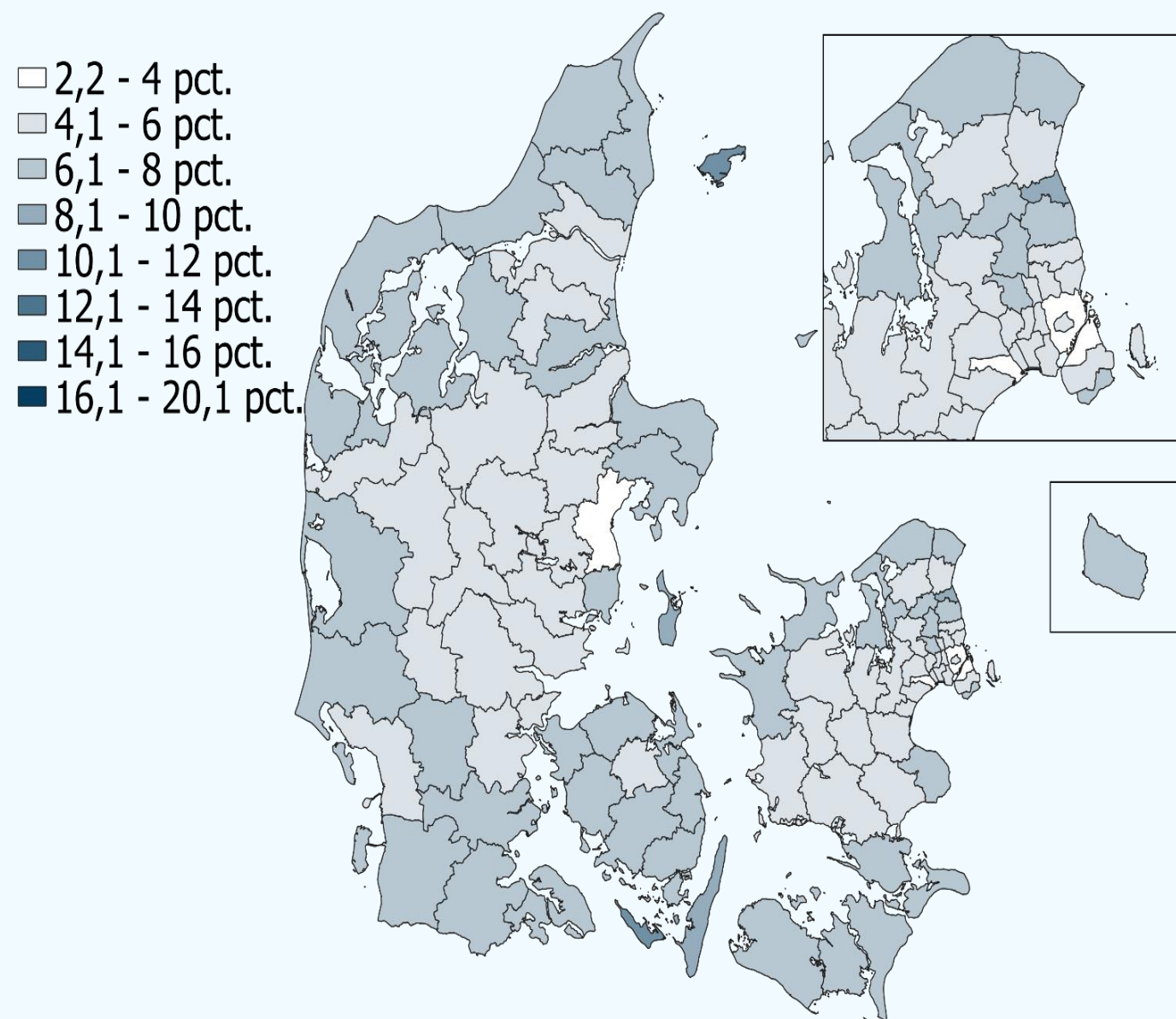
Kilde: Landspatientregisteret (DRG-grupperet), takstsystem 2021 pr. 10. marts 2022, Lægemiddelstatistikregisteret (opdateret 13. juni 2023), Statistikbanken (kontoplan), Kommunernes elektroniske omsorgsjournalssystem (EOJ) og Plejehjemsdata (PLH), Sundhedsdatastyrelsen.

Demografisk pres på alle dele af sundhedsvæsenet

- Antallet af 80+årige stiger med knap 150.000 til i alt omkring 431.000 frem til 2030
- Antallet af læger på hospitalerne næsten fordoblet siden årtusindskiftet fra ca. 11.000 til 20.000.
- Antal ansatte på hospitalet steget totalt med ca. 30.000 ansatte / 25.000 årsværk fra 2001 – 2021.
- Antallet af årsværk, ca. 65-67.000, for sygeplejersker, social- og sundhedspersonale på det kommunale område har været nogenlunde konstant (eller svagt faldende fra 2009 – 2020)
- Antallet af praktiserende læger er stageret.

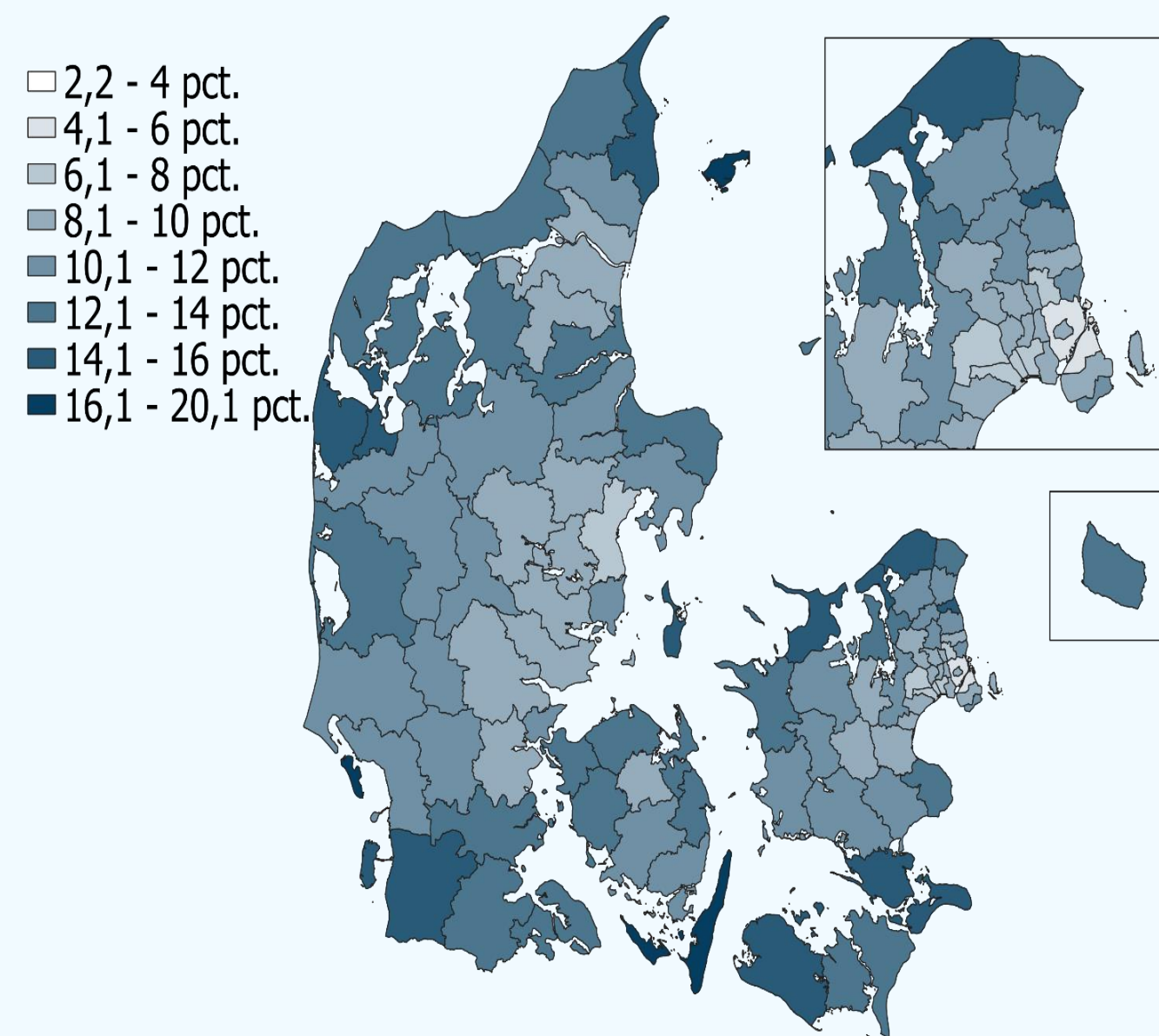
Stigning i +80 årige – variation på tværs af landet

Figur 3.a – Andel 80+ årige, 2023

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabellerneFRKM123 samt FOLK1AM, egne beregninger

Figur 3.b – Andel 80+ årige, 2050

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabellerneFRKM123 samt FOLK1AM, egne beregninger

The inverse care law

*»I områder med den højeste sygelighed og dødelighed har de praktiserende læger mere arbejde, flere patienter, mindre støtte fra hospitalet, og de møder mere klinisk ineffektive traditioner for kontakt til sundhedsvæsenet end i de sundeste områder. ... Disse tendenser kan samlet beskrives som den omvendte sundhedslov: **Tilgængeligheden af god medicinsk behandling er omvendt proportionalt med befolkningens behov.**« (Hart 1971, egen oversættelse)*

Hart, J.T. (1971) The inverse care law. *The Lancet*. 297(7696): 405–12.

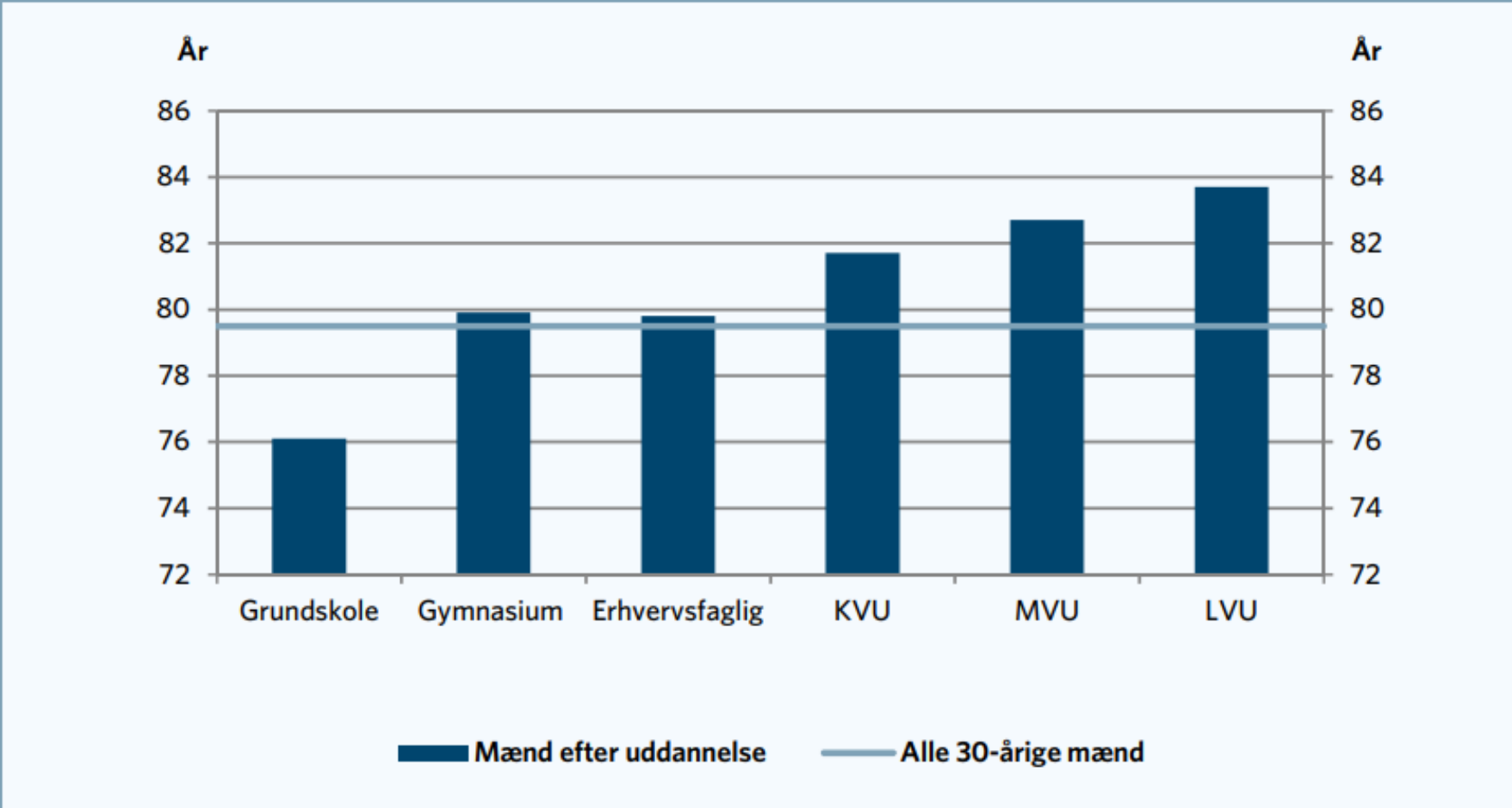
The Lancet. (2021) 50 years of the inverse care law. *The Lancet*. 397(10276): 767.

Watt, G., 2021. Julian Tudor Hart: medical pioneer and social advocate. *The lancet* 397, 786–787.

Social ulighed i sundhed

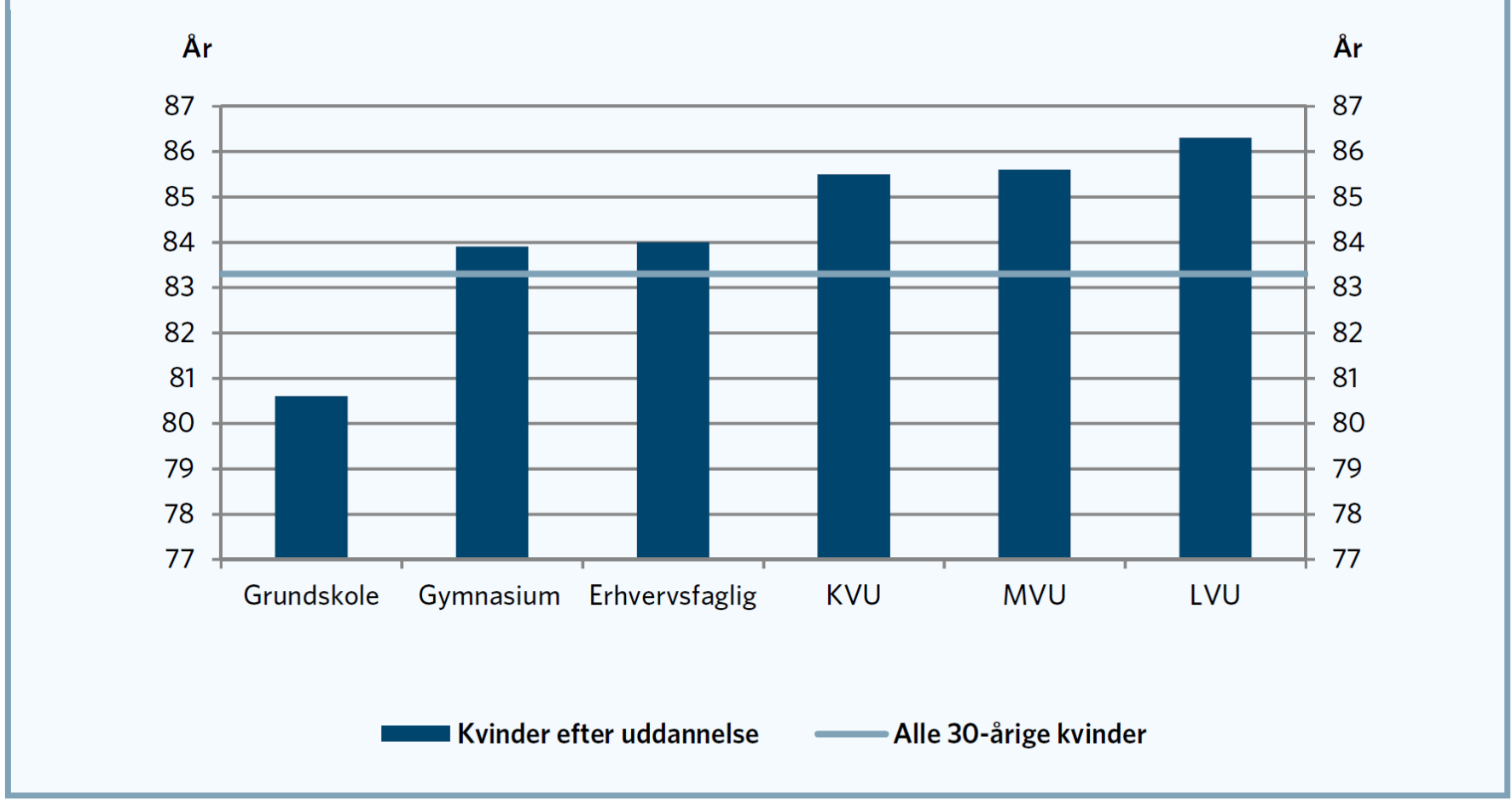
Middellevetid og uddannelse

Figur 1. Middellevetiden for 30-årige mænd, fordelt på uddannelse

Anm: Data er fra 2014-2018, og er et gennemsnit af den forventede middellevetid for mænd der var 30 år, det pågældende år.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistik

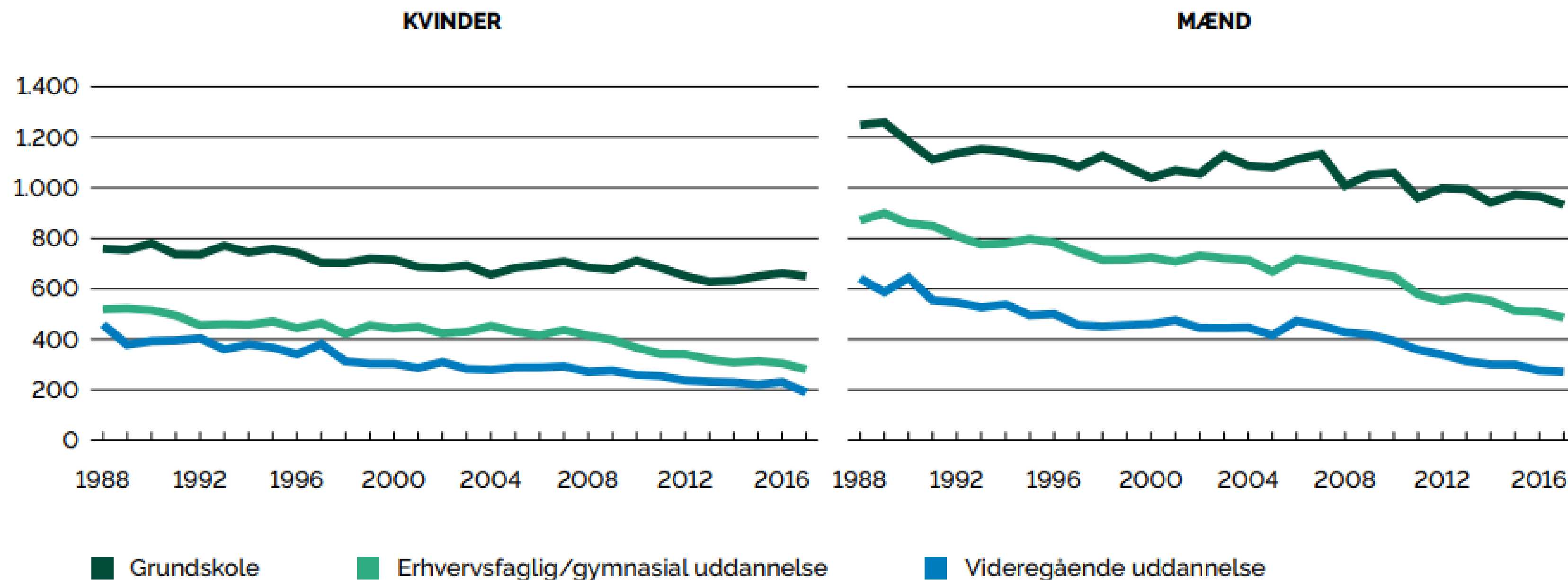
Figur 2. Middellevetid for 30-årige kvinder, fordelt på uddannelse

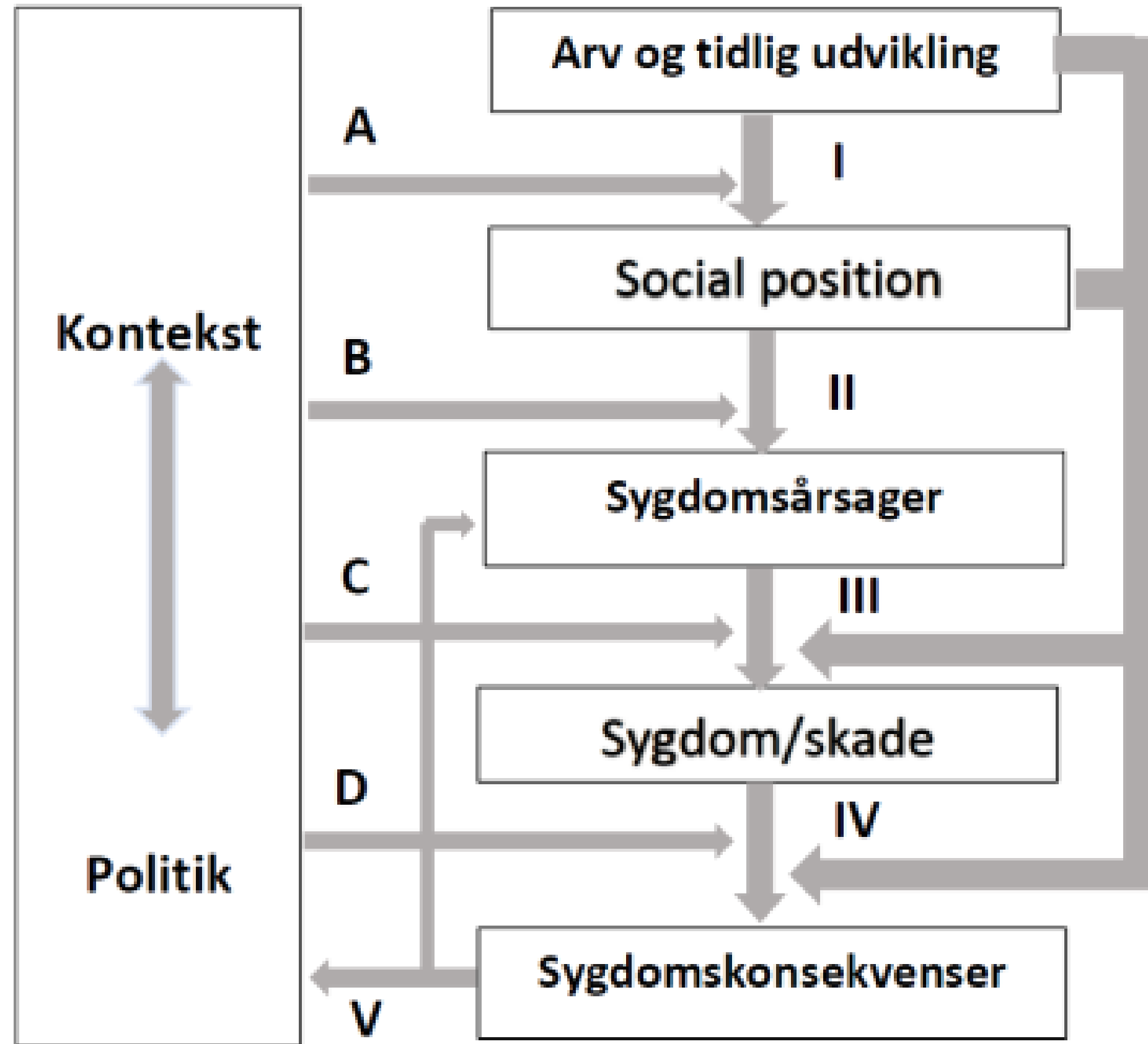
Anm: Data er fra 2014-2018, og er et gennemsnit af den forventede middellevetid for kvinder der var 30 år, det pågældende år.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistik.

Øget ulighed

Antal dødsfald pr. 100.000 personer, fordelt på højest fuldførte uddannelsesniveau blandt 45-64-årige kvinder og mænd, i perioden 1988-2017.

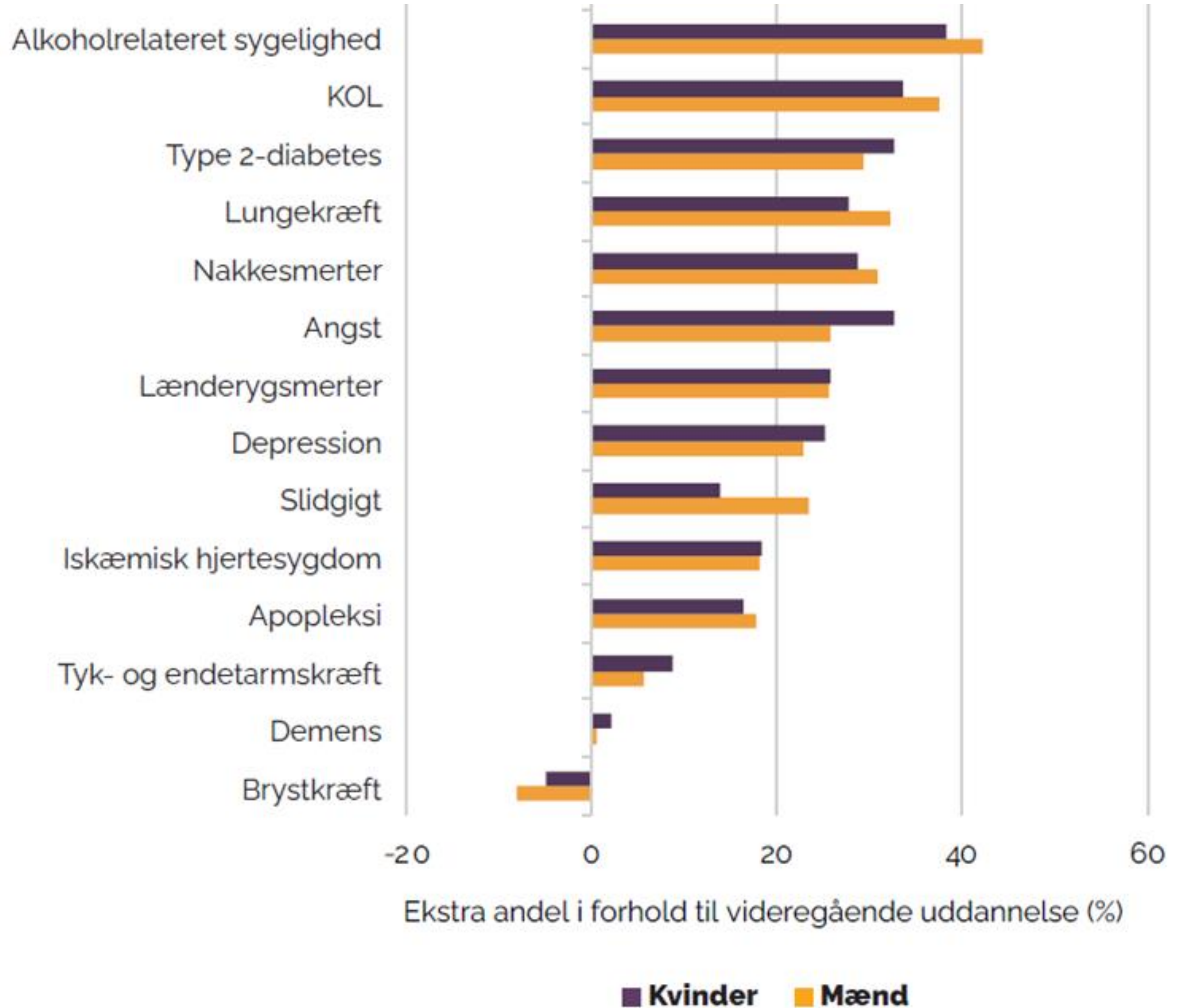

Diederichsen model

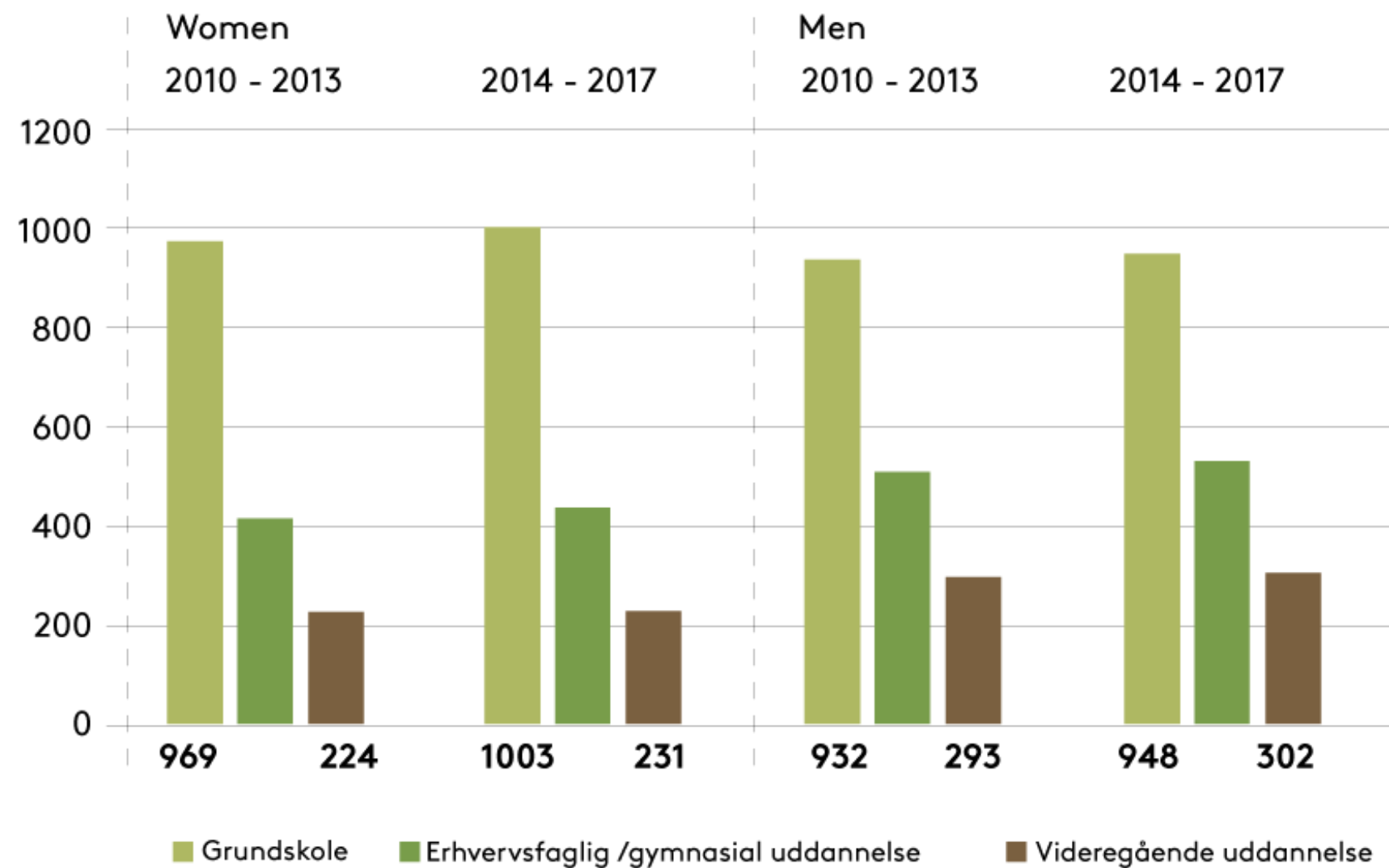

Prævalens (forekomst)

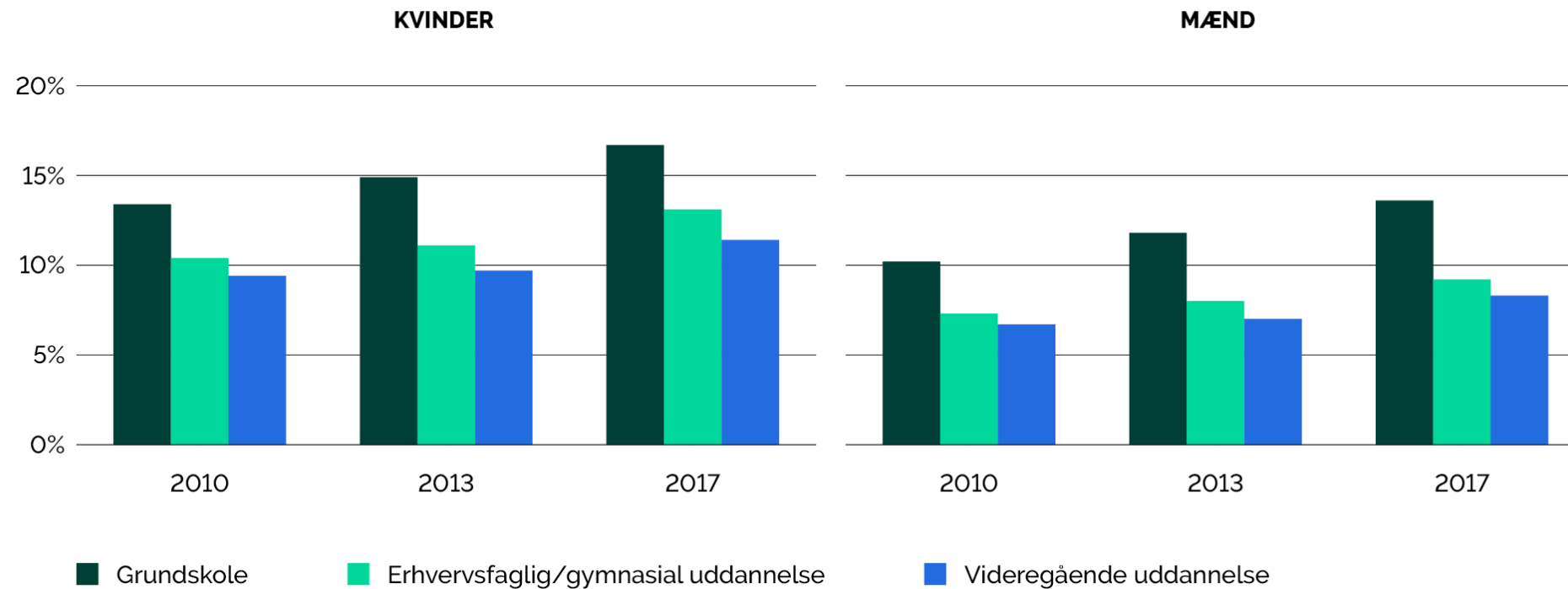
Social ulighed i forekomsten af kronisk sygdom og konsekvenserne heraf – **ex.** med KOL

Incidence of COPD per 100,000 person-years

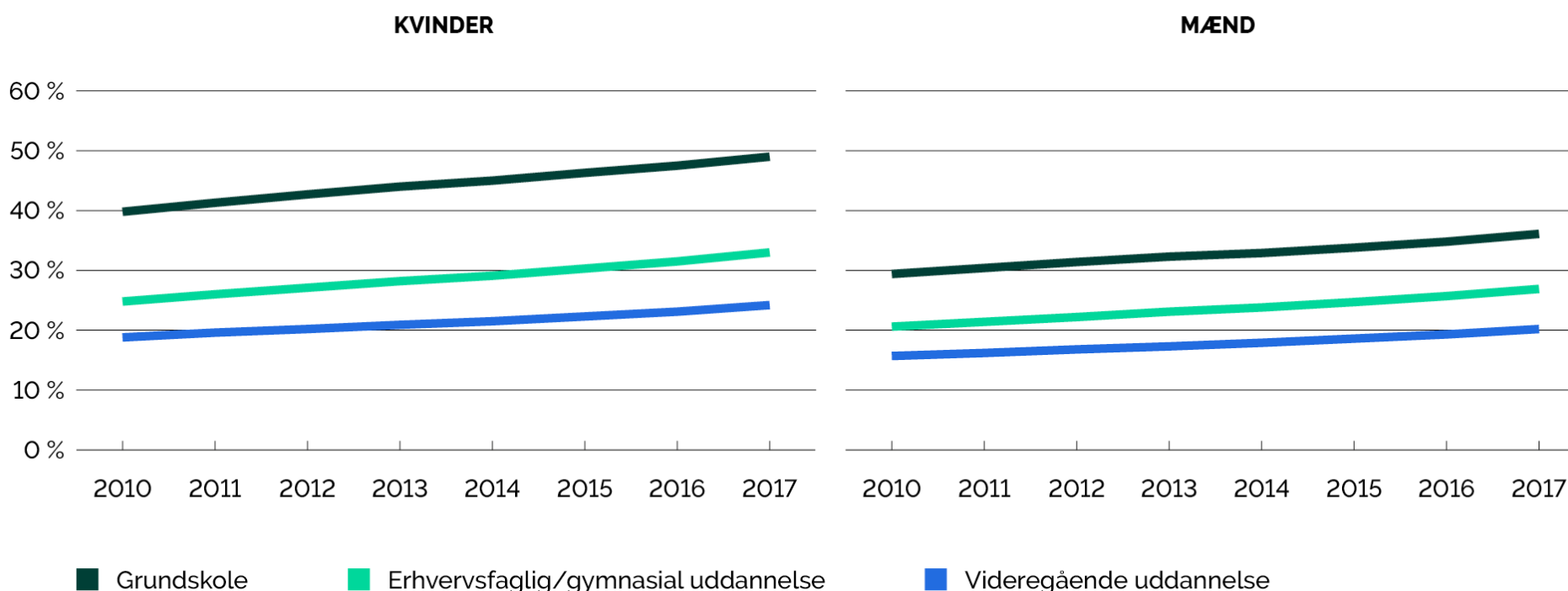
FIGUR 5.1

Andelen, der har dårligt mentalt helbred, fordelt på højest fuldførte uddannelsesniveau blandt kvinder og mænd på 30 år eller derover i 2010, 2013 og 2017.

FIGUR 6.10.1

Andel, der har to eller flere kroniske sygdomme samtidigt, fordelt på højest fuldførte uddannelsesniveau blandt kvinder og mænd på 30 år eller derover i perioden 2010-2017.

Social ulighed i dårligt mentalt helbred og flere samtidige kronisk sygdomme

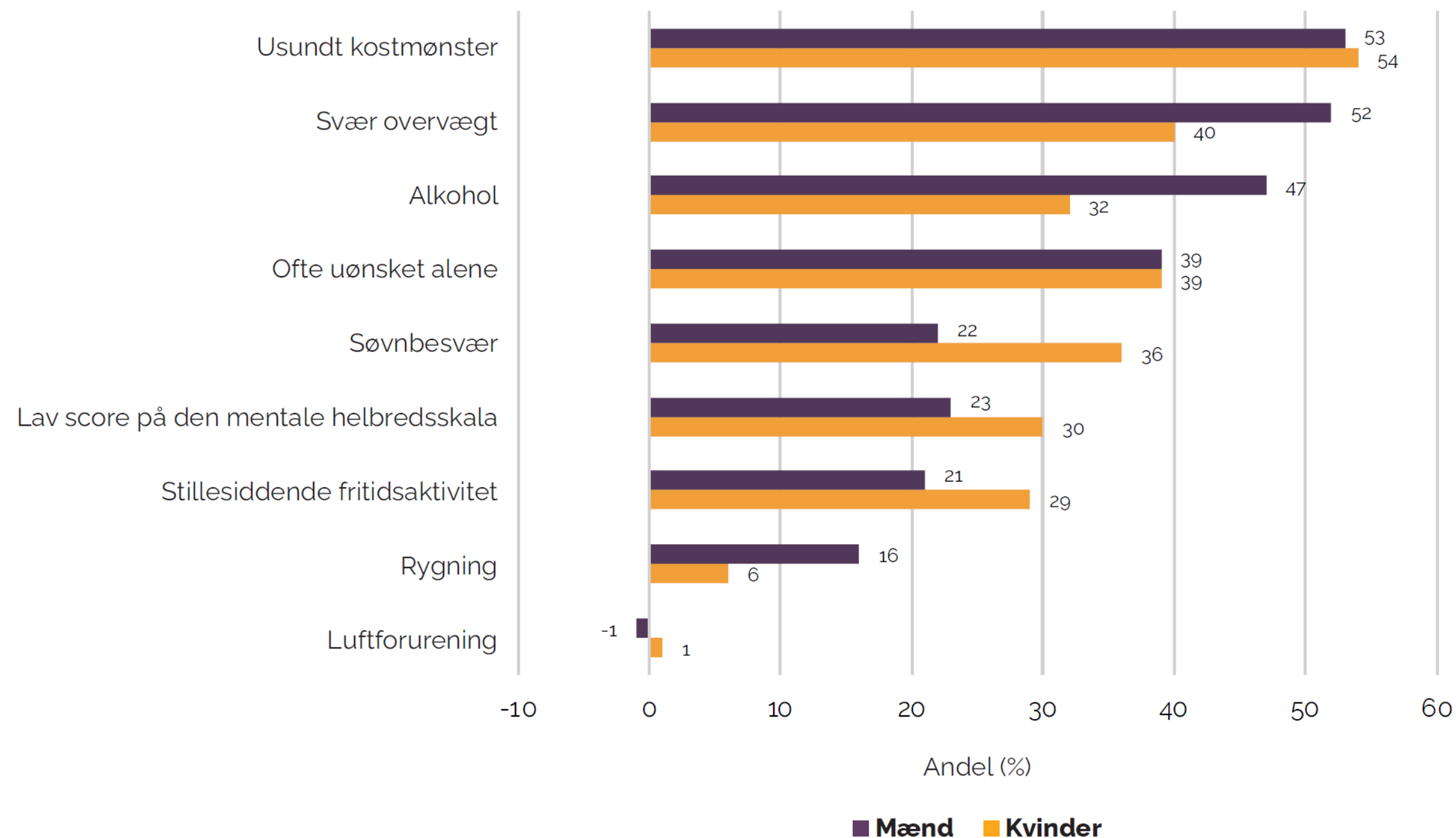
- En betydelig social gradient for begge indikatorer
- Andelen af personer med et dårligt psykisk helbred er stigende i perioden 2010-2017
- Andelen af personer med et dårligt mentalt helbred stiger med faldende uddannelsesniveau (social gradient)
- Andelen af personer med multimorbiditet (2 eller flere kroniske sygdomme) er stigende i perioden 2010-2017
- Andelen af individer med multimorbiditet stiger med faldende uddannelsesniveau (social gradient)
- Den sociale ulighed stiger i perioden

Dødelighed, risikofaktorer og social gradient

Figur 1.3.1 Andel (%) af ekstra antal dødsfald, der kunne have været undgået, hvis hele befolkningen havde den samme forekomst af risikofaktoren som personer med en videregående uddannelse, 30 år eller derover, 2017.

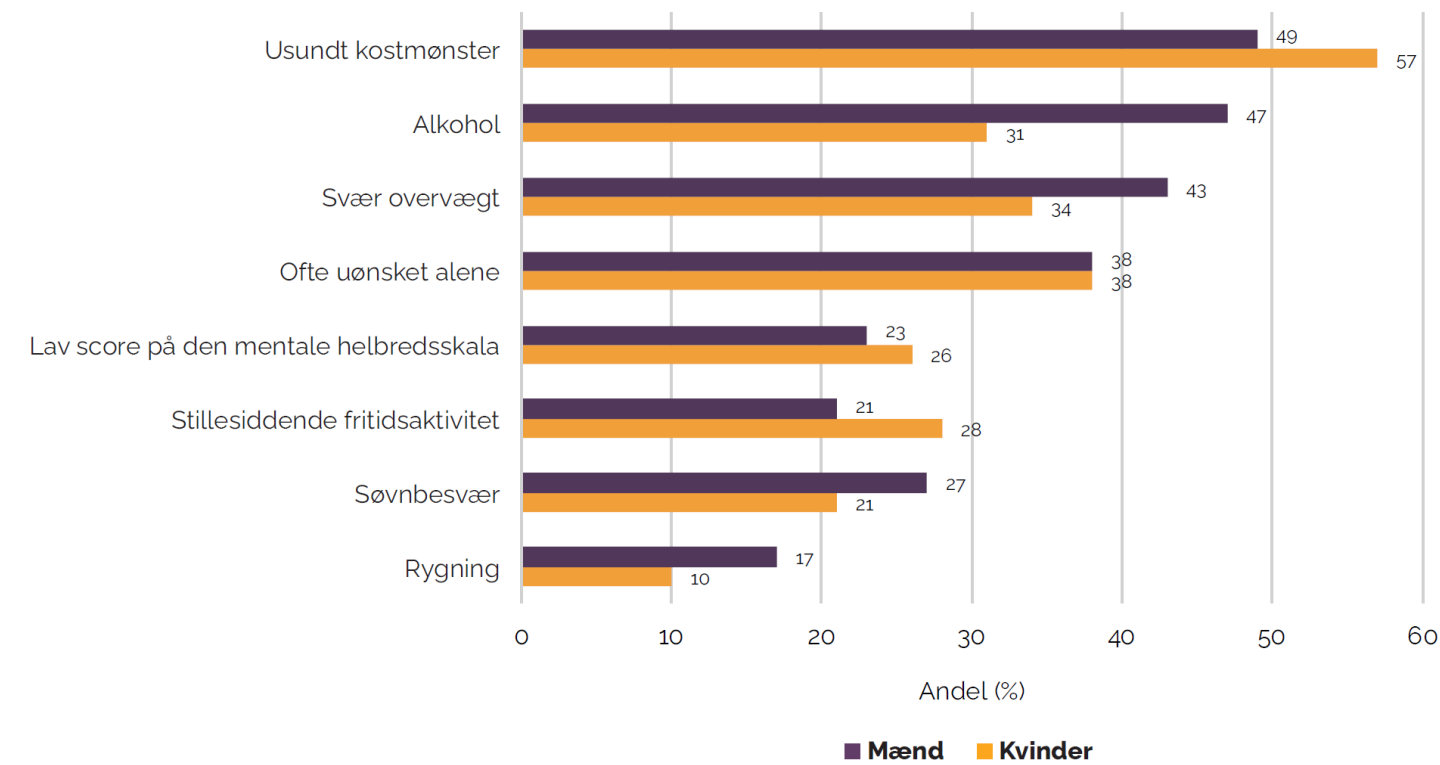

Justeret for alder, undersøgelsesår, længst fuldførte uddannelse, BMI, rygning, alkoholforbrug, fysisk aktivitet og kostmønster.
Datakilder: Den Nationale Sundhedsprofil 2010, 2013 og 2017, og Det Centrale Personregister og Dødsårsagsregisteret.

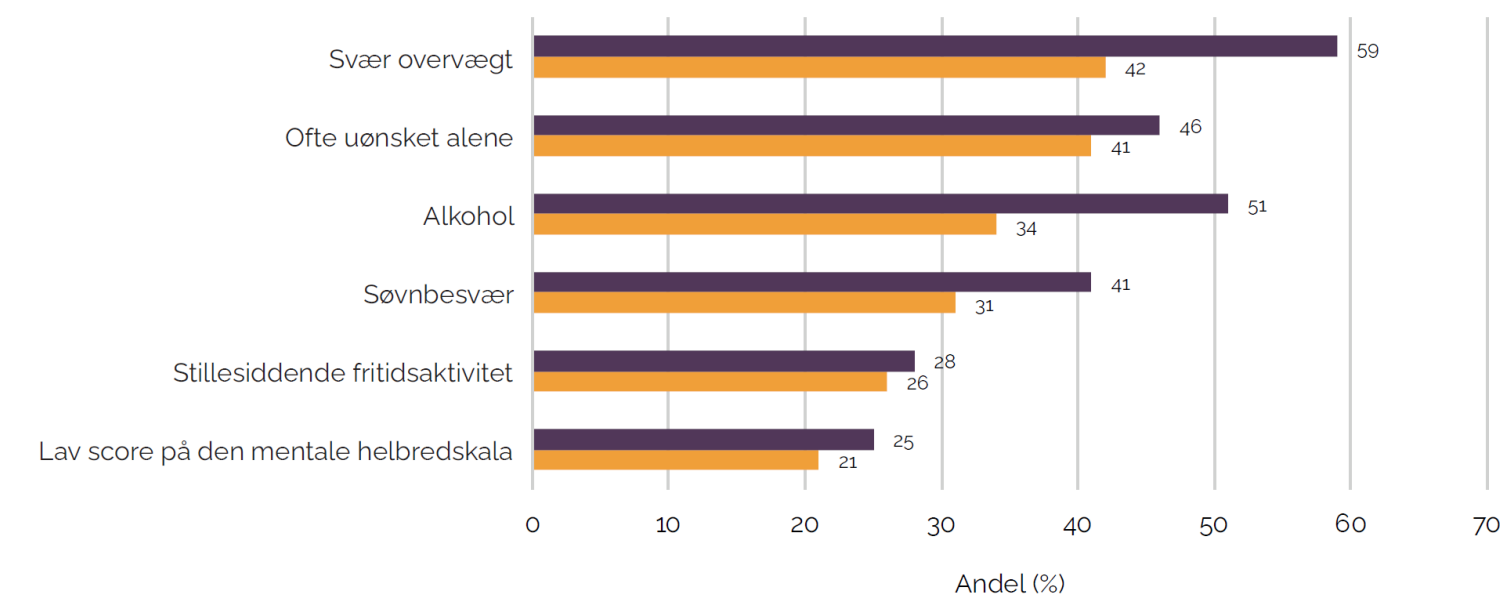
Indlæggelser og social gradient

Figur 1.3.2 Andel (%) af ekstra antal somatiske indlæggelser, der kunne have været undgået, hvis hele befolkningen havde den samme forekomst af risikofaktoren som personer med en videregående uddannelse, 30 år eller derover, 2017.

Figur 1.3.3 Andel (%) af ekstra antal psykiatriske indlæggelser, der kunne have været undgået, hvis hele befolkningen havde den samme forekomst af risikofaktoren som personer med en videregående uddannelse, 30 år eller derover, 2017.

En betydelig social gradient

Sammenligninger gruppen af personer med en videregående uddannelse

Den sociale ulighed i ekstra antal somatiske indlæggelser er størst for usundt kostmønster, alkohol, svær overvægt og ofte uønsket alene

Den sociale ulighed i ekstra antal psykiatriske indlæggelser er størst for svær overvægt og ofte uønsket alene blandt begge køn samt for alkohol og søvnbesvær blandt mænd

For alle risikofaktorer ses en større social ulighed blandt mænd end blandt kvinder

Forudsætninger for at mindske social ulighed

Udvalgte konklusioner

→ Stærk almenmedicin og primærsektor er vigtig fordi mange af de virkemidler og kvaliteter som den sårbare patient behøver

→ Kræver samarbejde på tværs af sektorer og flere fagområder, for at hjælpe borgeren med komplekse problemer

→ Kræver nærhed, kontinuitet og samlet befolkningsansvar

Ulighed i sundhed

8 kritiske spørgsmål

De otte spørgsmål:

1. Hvilke hyppige årsager til de store folkesygdomme er socialt mest ulige fordelt?
2. Hvilke ulige fordelte forhold påvirker sygdomsforløb og -konsekvenser?
3. Hvilke drivkræfter former den ulige fordeling af sygdomsårsagerne?
4. Hvilke drivkræfter former den ulige fordeling af årsager bag sygdomsforløb og -konsekvenser?
5. Hvilke indsatser kan påvirke sygdomsårsagernes sociale fordeling?
6. Hvilke indsatser kan ændre den sociale ulighed af årsager til sygdomsforløb og -konsekvenser?
7. Hvilke forudsætninger kræves for at de forebyggende indsatser mod ulighed implementeres?
8. Hvilke forudsætninger kræves for at de behandlende indsatser mod ulighed implementeres?

	Viden om ulige fordelte årsager til sygdom og sygdomsforløb	Viden om hvad som driver ulighed i årsagerne	Viden om indsatser som ændrer fordeling af årsagerne	Viden om implementering af indsatserne
Ulighed i risiko at blive syg	1	3	5	7
Ulighed i konsekvenser af at være syg	2	4	6	8

Kilde:⁵⁴

Af

Finn Diderichsen, Professor em, dr.med. speciallæge,
Terese Sara Høj Jørgensen, Lektor, PhD, Cand.Scient.San.Publ
Afdeling for Social Medicin, Institut for Folkesundhedsvidenskab

Københavns Universitet

Husk civilsamfundet

Charlotte Bach Thomassen, landsformand for DGI

→Udvikle og forstærke det frivillige foreningsliv og sænke barriererne for at dyrke motion

→Lokal ejerskab, medansvar, medbestemmelse

→Potentialer og perspektiver i tættere samarbejde mellem sundhedsvæsen og civilsamfund er store

<https://dssnet.dk/civilsamfund-og-sundhedsvaesen-kan-sammen-skubbe-til-vilde-problemer/>

Betydning af lokalsamfund

- Lokale fællesskaber har stor betydning
- Vanskeligere adgang til sundheds-, forebyggende og rehabiliterende tilbud i landdistrikter og udsatte boligområder
- Høj andel af socialt dårligt stillede personer med begrænset mobilitet i almennyttige boliger
- Personer med lav socioøkonomisk position får færre tilbud i sundhedssystemet end personer med høj socioøkonomisk position
- Råd til kommunerne fra Sund By Netværket

Redigeret af Pernille Tanggaard Andersen,
Charlotte Bech Lau og Heidi Myglegård Andersen

Sundheds fremme i kommuner og lokalsamfund

Mellem forskning, planlægning og praksis

Fælles interesse i forebyggelse

- Fælles interesse i forebyggelse og sygdomsforværring:
  - Dæmpe behovet for sundhedsydelse
  - Forbrug af sundhedsydelser kan være tegn på alvorlig mistrivsel
  - Dårlig fysisk eller psykisk helbred kan resultere i lugtgener, udadreagerende adfærd, utryghed i nærmiljø, misvedligeholdelse af boliger, økonomisk misvedligeholdelse af leje, øget brug af personaleressourcer i boligselskaber mv.

Michael Buch-Barnes og Bo Mouritzen, Formand for Brøndby Boligselskab og sekretariatsleder i Brøndby Strand Projektet. Almene boligselskaber: Psykiatriplanen er også et redskab til at skabe bæredygtige boligområder. Indlæg i Altinget den 11. november 2022

<https://www.altinget.dk/social/artikel/almene-boligselskaber-psykiatriplanen-er-ogsaa-et-redskab-til-at-skabe-baeredygtige-boligomraader>

Se også Clark et al. 2018: Health Care Utilization and Expenditures of Homeless Family Members Before and After Emergency Housing. American Journal of Public Health 108, 808-814 (Massachusetts)

Debat

Almene boligselskaber: Psykiatriplanen er også et redskab til at skabe bæredygtige boligområder

Der venter et langt, sejt træk for at få implementeret psykiatriplanen. Inddrag også den almene boligsektors perspektiver, for mennesker med psykiske problematikker skal have værdige og trygge boligvilkår, skriver Michael Buch-Barnes og Bo Mouritzen, der kommer med fem ønsker for psykiatrien.

Fra politisk hold har der i flere år været fokus på at skabe en blandet og bæredygtig beboersammensætning i en række almene boligområder. Her ses der blandt andet på parametre som etnicitet, indkomst. Det er på tide også at se psykiatriplanen som et redskab, skriver Michael Buch-Barnes og Bo Mouritzen. Foto: Asger Ladefoged/Ritzau Scanpix

Robusthedskommissionen

Anbefalinger offentliggjort den 11. september 2023

Kommission
for **robusthed i**
sundhedsvæsenet

Seks grundlæggende præmisser

1. Vi kan ikke optage en uforholdsmæssig stor andel af arbejdsstyrken.
2. Vi skal have meget skarpere prioritering og differentiering.
3. Vi skal sikre attraktive arbejdspladser, og opgaverne skal løses fleksibelt med rette kompetencer.
4. Vi skal opprioritere vækst, innovation og kvalitet i det primære sundhedsvæsen.
5. Vi skal have større ambitioner for den strukturelle forebyggelse.
6. Vi skal have fokus på, at den sociale og geografiske ulighed ikke øges yderligere.

Robusthedskommissionens anbefalinger

STÆRKERE PRIORITERING OG KLOGERE OPGAVELØSNING

Anbefaling 1: Nationalt prioriteringsråd skal frigøre ressourcer til kerneopgaven

Anbefaling 2: U hensigtsmæssig behandling skal nedbringes gennem stærkere faglig prioritering

Anbefaling 3: Prioritering skal styrkes gennem fælles beslutningstagen, differentierede tilbud og øget egenomsorg

Anbefaling 4: U hensigtsmæssig dokumentation skal nedbringes

Anbefaling 5: Kompetencer skal bruges på tværs af geografi og sektorer

Anbefaling 6: Der skal indføres et fælles princip om "digitalt og teknologisk først"

Anbefaling 7: Der skal sikres bedre rammer for hurtig ibrugtagning af dokumenteret arbejdskraftsbesparende teknologi

Anbefaling 8: Digitale kompetencer og teknologiforståelse skal styrkes

ATTRAKTIVE ARBEJDSPLADSER OG TID TIL KERNEOPGAVEN

Anbefaling 9: Ledelse skal prioriteres, og ledelseskvaliteten skal styrkes

Anbefaling 10: Flere skal op i tid

Anbefaling 11: Vagtarbejdet skal udtyndes og deles mellem flere

Anbefaling 12: Stillinger og karriereveje skal være forandret i det patient- og borgernære arbejde

Anbefaling 13: Potentialet ved senere tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet skal indfries

Anbefaling 14: Kompetencer fra udlandet skal bruges bedre gennem styrket tilknytning

Anbefaling 15: Flere og bedre introforløb til nyuddannede

RETTE KOMPETENCER OG FAGLIG FLEKSIBILITET

Anbefaling 16: Der skal være mere sammenhæng og større fleksibilitet på tværs af sundhedsuddannelserne

Anbefaling 17: Efter- og videreuddannelser skal reformeres, så karrierevejene rettes mod praksis

Anbefaling 18: Faglige siloer skal nedbrydes, og flere skal bidrage

Anbefaling 19: Kobling mellem uddannelse og job skal styrkes, så praksis- og ansvarschok undgås

Anbefaling 20: Mere strategisk og langsigtet styring af udbud af de sundhedsfaglige uddannelser skal sikres

Tak for opmærksomheden

Mickael Bech

Professor i sundhedsledelse og –politik

Institut for Statskundskab, Syddansk
Universitet

→ Email: mibech@sam.sdu.dk

→ LinkedIn: www.linkedin.com/in/mickaelbech

Sundhedsindsatser i de almene boligområder anno 2023

Peter Sørensen
Borgmester,
Horsens Kommune

Paul Bloch
Seniorforsker, Steno
Diabetes Center

Hosea Dutschke
Forretningsfører,
Østjysk Boligforening

Otto Ohrt
Sundhedschef,
Aarhus Kommune

Peter Sørensen

Borgmester,
Horsens Kommune

A young child is blowing a large, colorful bubble against a clear blue sky. The bubble is large and multi-colored, with shades of blue, purple, and green. The child is wearing a dark blue long-sleeved shirt and a colorful patterned hat. The child's hands are holding a yellow stick that is part of the bubble wand. The background is a bright, clear blue sky with some smaller, out-of-focus bubbles floating around.

Lokale sundhedsindsatser 2023

i de almene boligområder i Horsens Kommune

v. borgmester Peter Sørensen

Horsens Kommune

A woman with her hair in a bun, wearing a grey sweater and dark pants, is walking away from the camera on a wooden pier. She is holding the hand of a young child in a light blue t-shirt and dark pants. In the background, another person is walking away on the pier. The scene is set by a body of water under a blue sky with scattered white clouds. The overall tone is bright and positive.

+1.000 borgere hvert år de sidste 10 år

+2.000 borgere i 2023

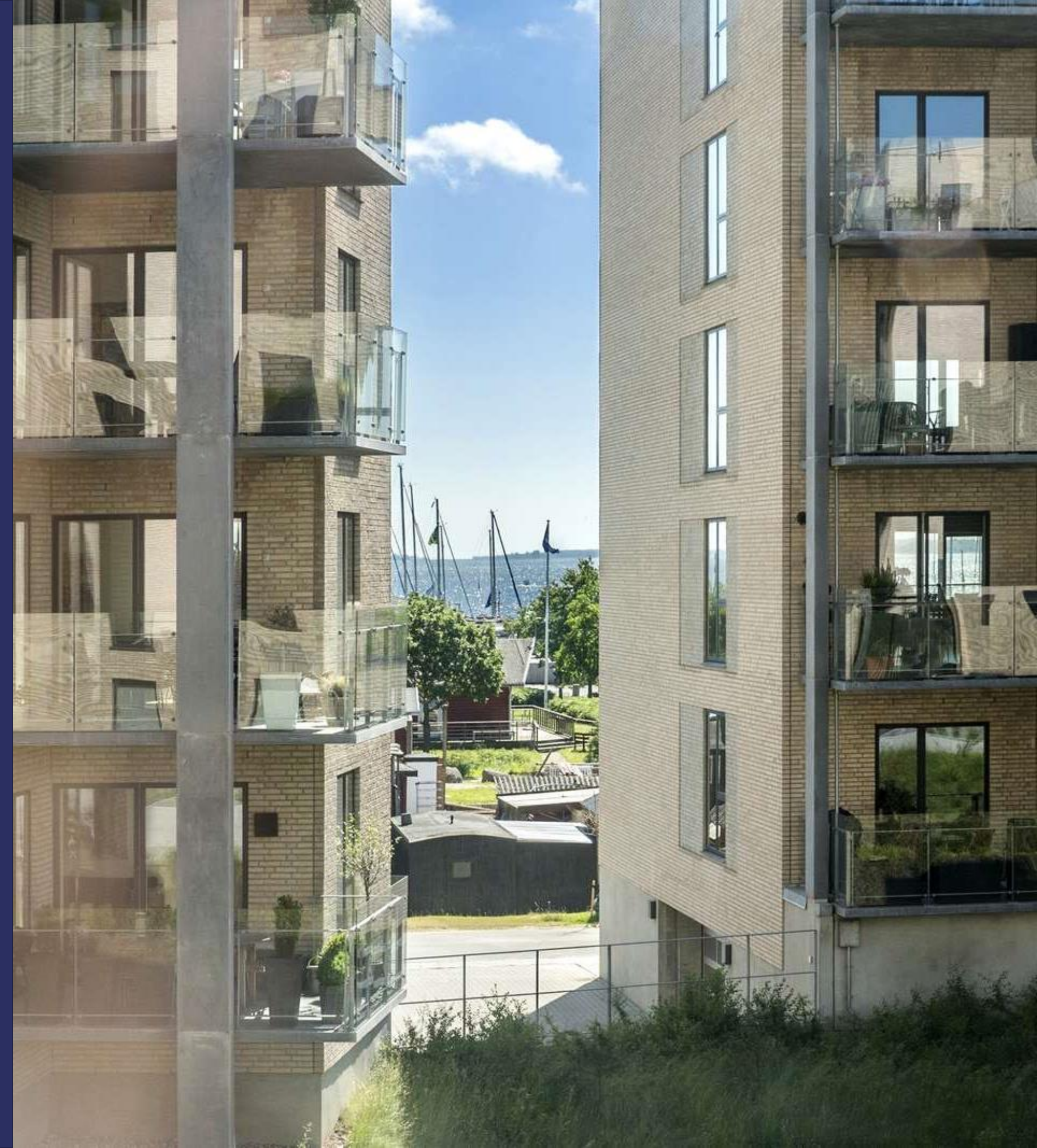
Trenden: Hele kommunen vokser, vi boomer af børn, vi får mange tilflyttere i den erhvervsaktive alder og vi bliver flere ældre borgere

Boligstrategi 2023

- Blandede boligområder
- Boliger der passer til livet
- Et hverdagsliv i balance

**Almene boliger
skal også være
attraktive
boliger!**

Nørrestrand

- Blandet boligområde
- Alment plejecenter, almene ældreboliger, botilbud for udviklingshæmmede, almene familieboliger mv.
- Tæt på naturen

Horsens Kommune

Alt det mellem boligerne

- Bo Trivsel
- Nursing the Care i Axelborg
- Housing First
- Og meget mere...

Horsens Kommune

Tak for ordet!

Horsens Kommune

Paul Bloch

Seniorforsker, Steno Diabetes
Center Copenhagen

Tingbjerg Changing Diabetes

Landsbyggefonden

Bystrategisk Udsyn: Sammen om en sund fremtid

7. november 2023

Paul Bloch

Steno Diabetes Center Copenhagen

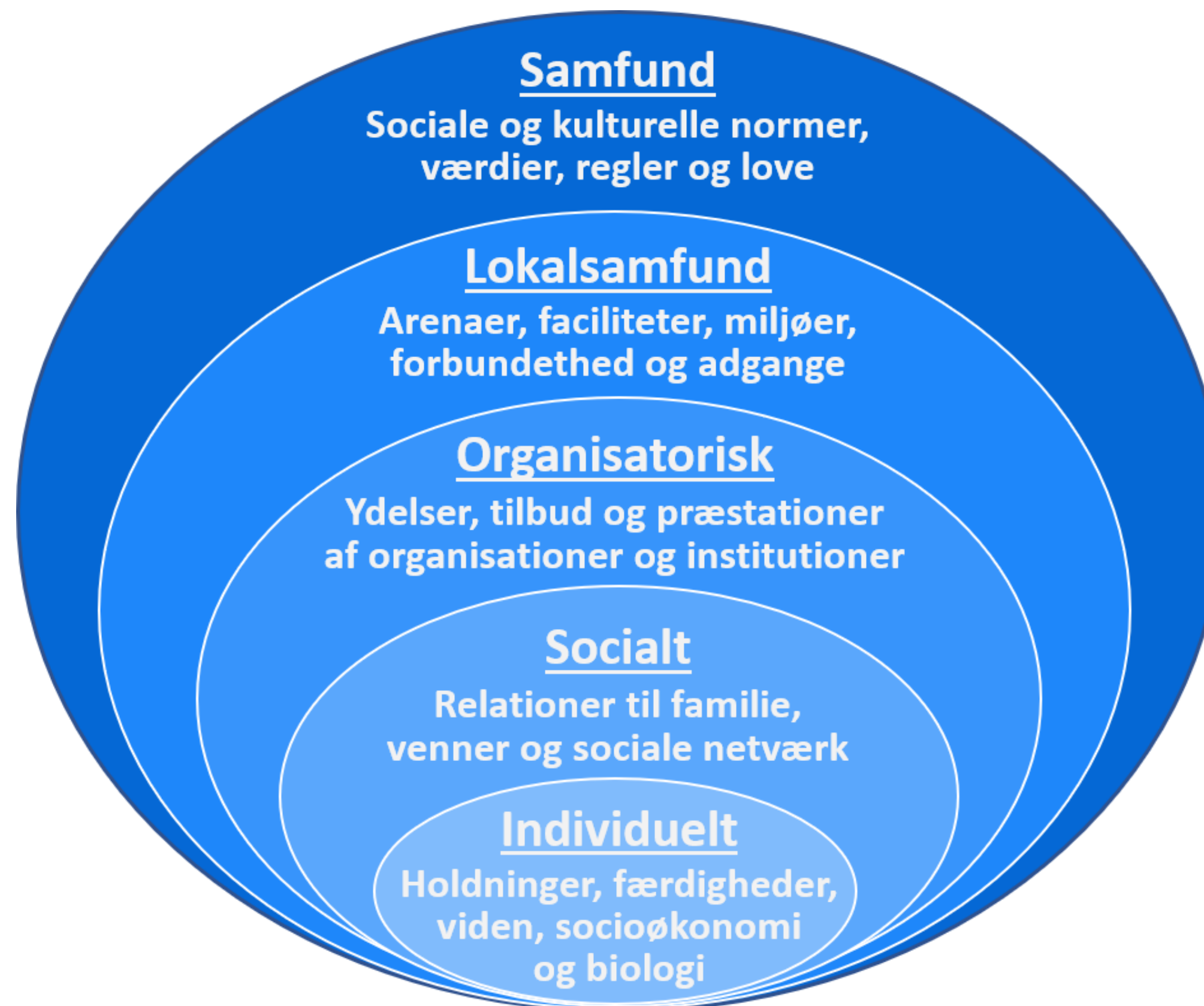
Steno Diabetes Center Copenhagen

Et forsknings-, undervisnings- og
behandlingscenter for diabetes
under Region Hovedstaden

...med lokal, kommunal, regional,
national og international orientering

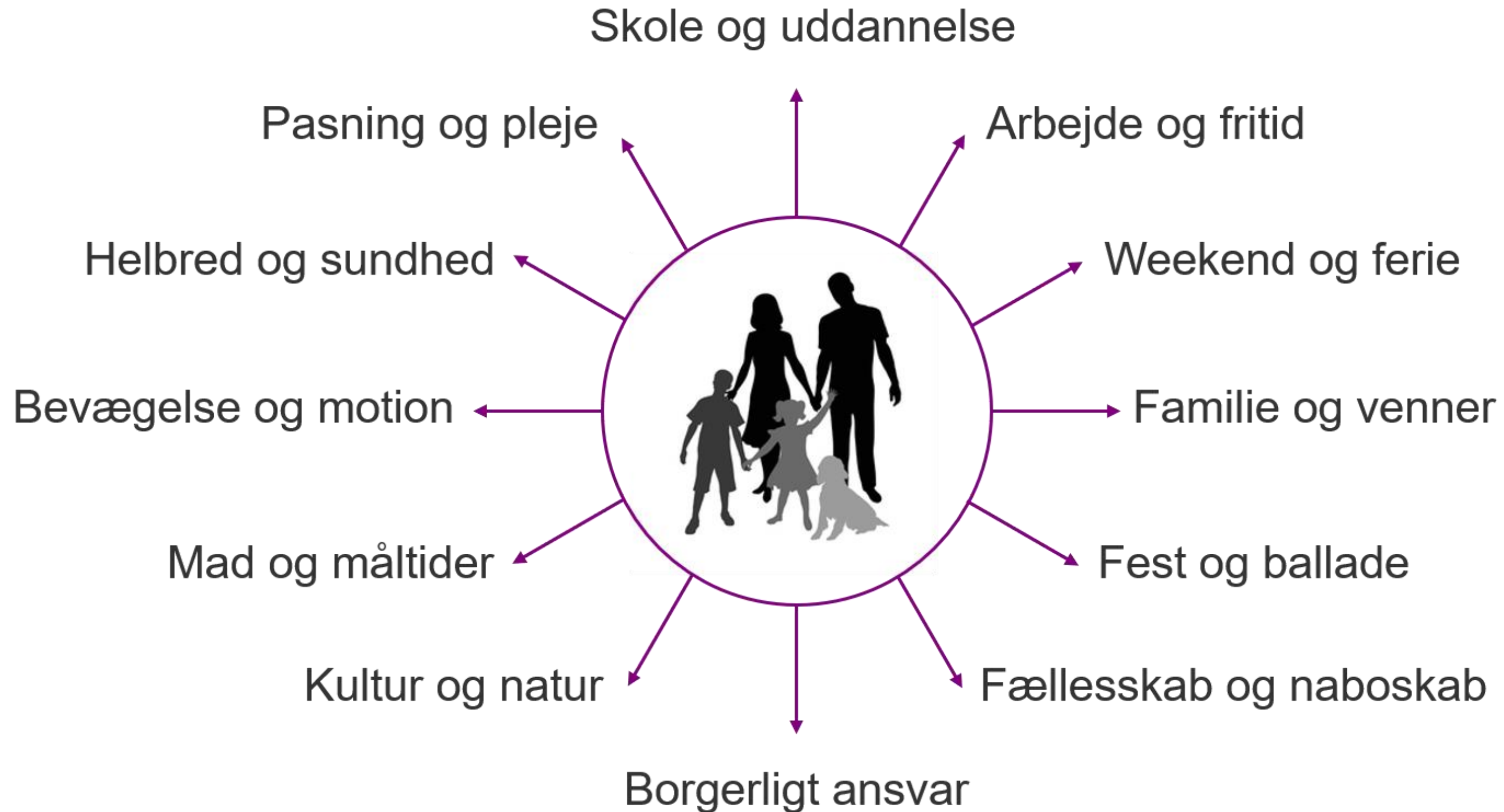

Sundhedens determinanter

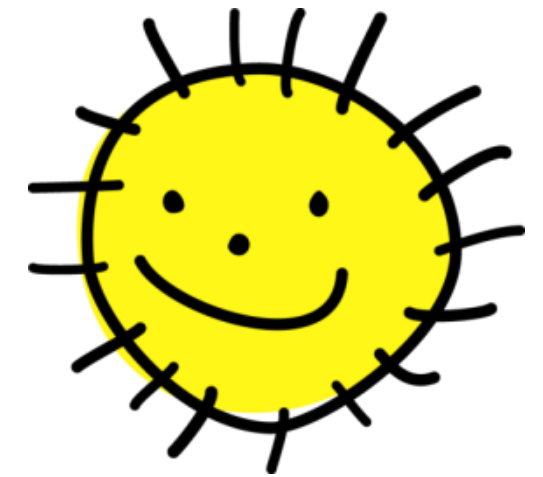

Inspireret af: Whitehead and Dahlgren, Lancet, 1991, 338: 1059-1063

Setting-tilgangen

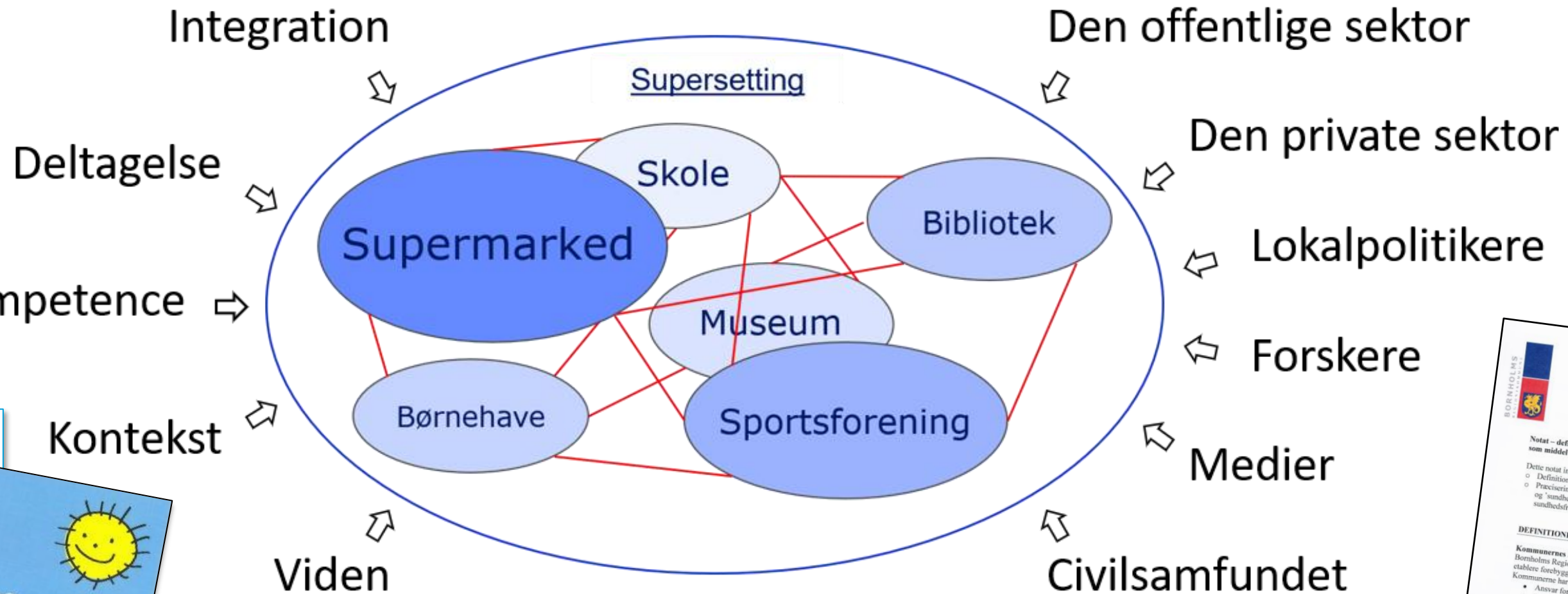

Supersetting-tilgangen

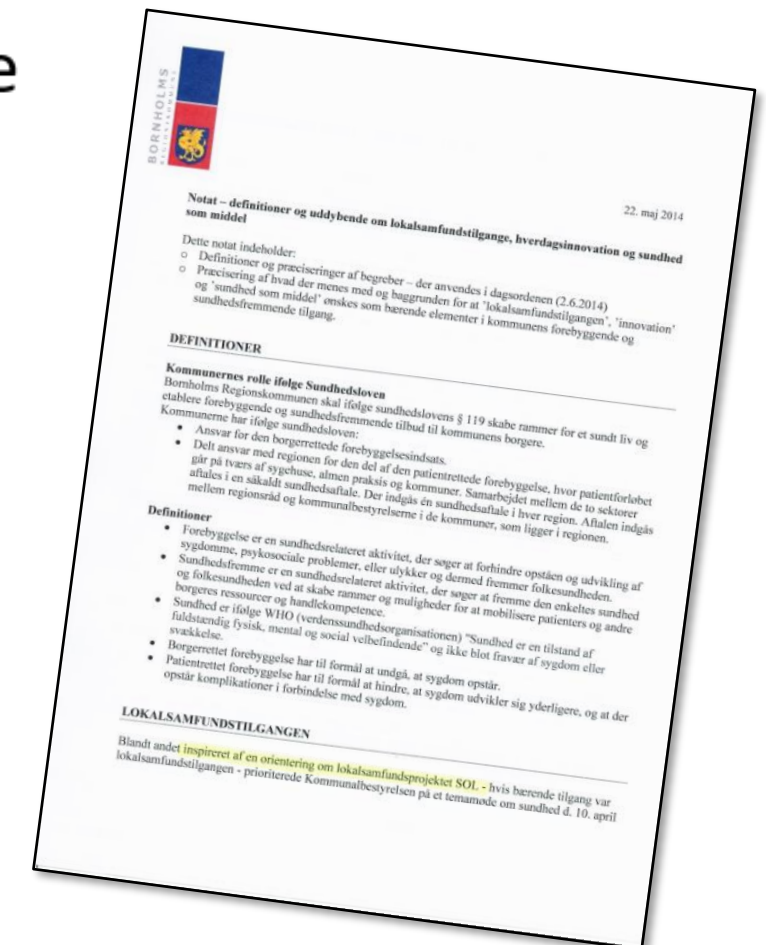

Principper

Partnere

Bæredygtige indsatser for optimeret sundhed, trivsel og livskvalitet

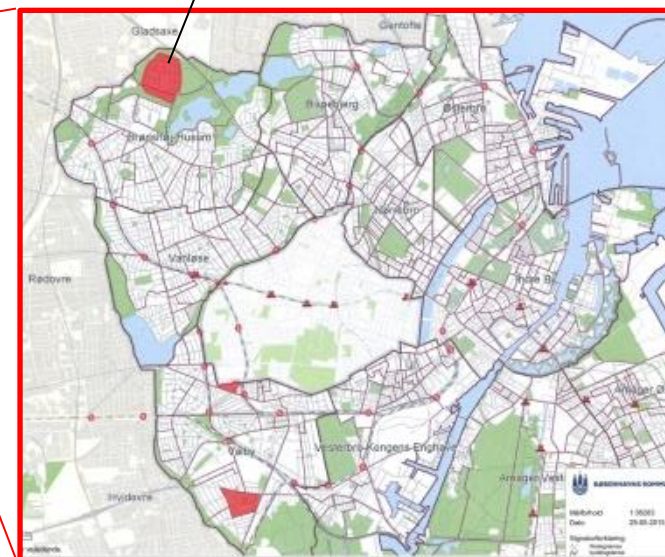
Tingbjerg Changing Diabetes

En langsigtet strategisk indsats til at forbedre trivslen, fremme sundheden og forebygge diabetes blandt beboerne i boligområdet Tingbjerg i den nordvestlige del af København

Tingbjerg

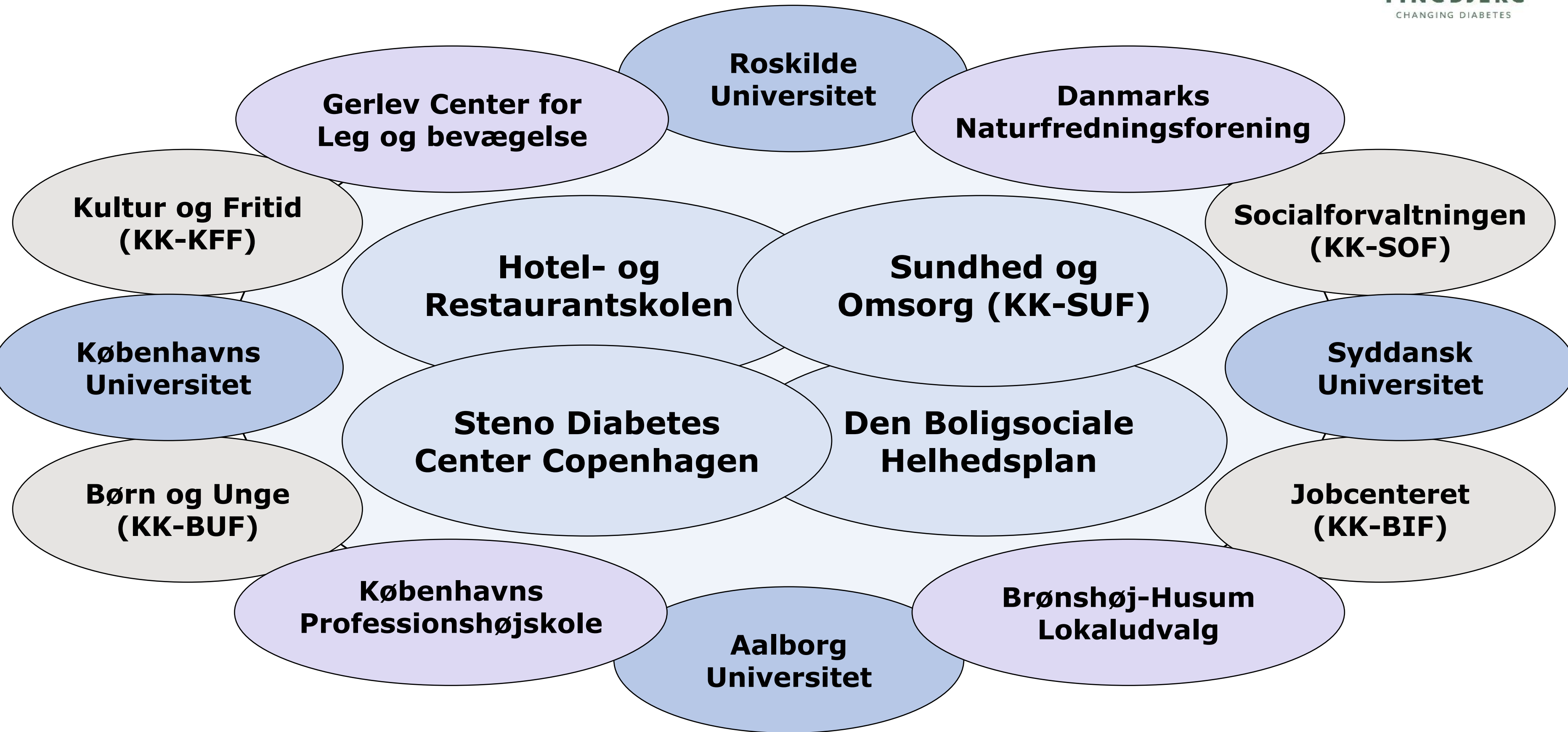

Et langsigtet strategisk engagement

Fase 1. Etablering 2014 - 2019	Fase 2. Handling 2019 - 2030	Fase 3. Udbredelse 2022 - 2032
		
Analyse af kontekst og mobilisering af partnere	Sam-analyse, sam-skabelse og sam-evaluering af aktiviteter	Analyse af cost-effectiveness, forankring og overførbarhed

Et dynamisk partnerskab

Kollektiv udvikling og handling

1

Sam-analyse af lokal kontekst

Involvering af borgere og professionelle aktører i karakteriseringen af udsatte lokalsamfund

2

Sam-skabelse af indsatser

Involvering af borgere og professionelle aktører i udviklingen og implementeringen af sociale og sundhedsfremmende indsatser i lokalsamfundet

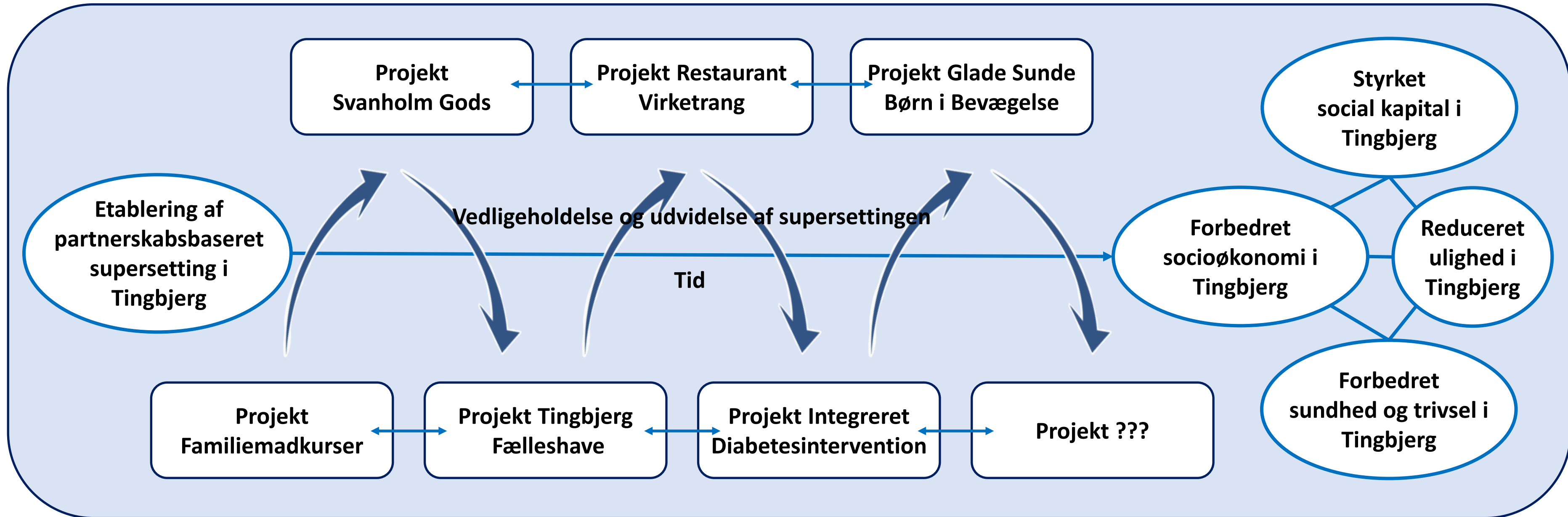
3

Sam-evaluering af aktiviteter

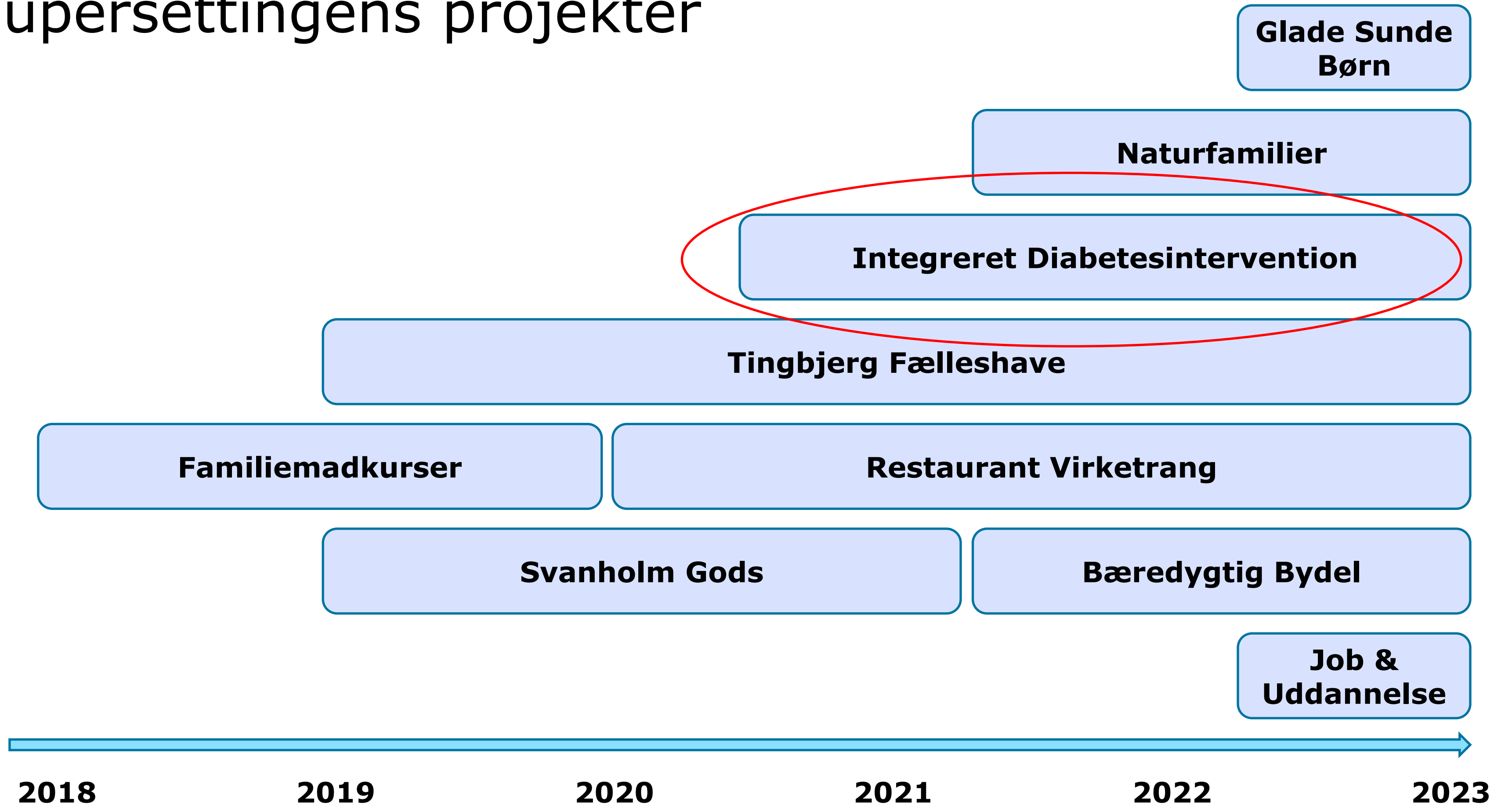
Involvering og træning af borgere og professionelle aktører i evalueringen af indsatser og aktiviteter i lokalsamfundet

Supersettingens udvikling

Supersettingens projekter

Integreret Diabetes Intervention i Tingbjerg

Formål:

At styrke sammenhængskraften i diabetesbehandlingen blandt udsatte borgere i Tingbjerg, herunder fremme borgernes motivation og mulighed for at deltage i diabetesrelaterede indsatser i nærområdet

Målgruppe:

Alle borgere i Tingbjerg, som enten har diabetes eller lever i risiko for at udvikle diabetes, samt deres pårørende

Projektperiode:

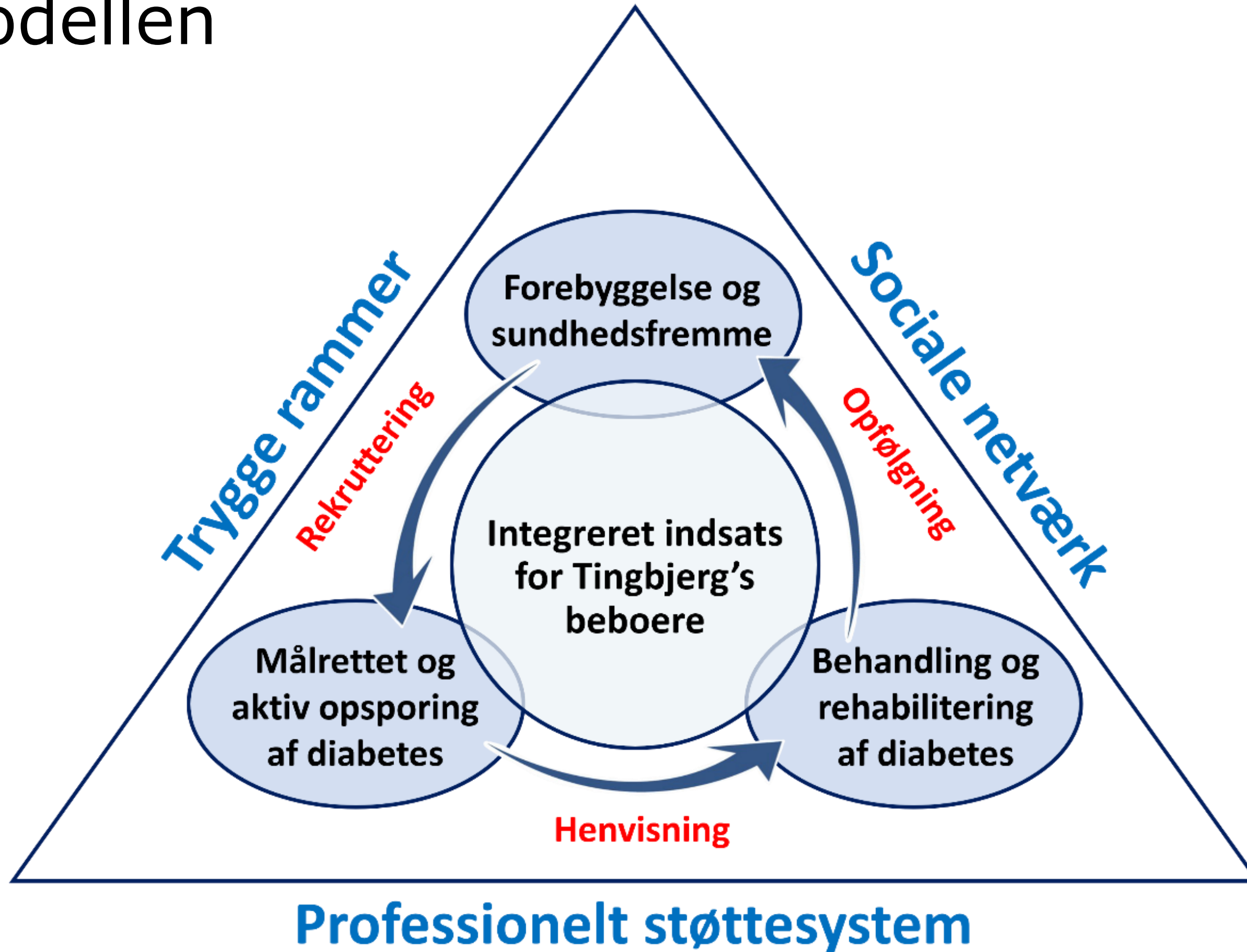
April 2022 – december 2024

Model:

Integreret Diabetes Intervention i Udsatte Boligområder

IDIT-modellen

IDIT's støttestruktur for sårbare borgere

**Et aktivt
borgerpanel**

**Et stærkt
diabetesnetværk**

**Et tæt
samarbejde med
foreningslivet**

**Et
professionelt
navigatorsystem**

IDIT's professionelle støttesystem

IDIT's bedrifter – indtil videre

```
graph TD; A[64% af de borgere der tager imod tilbuddet om at blive risikotestet for diabetes er i "høj" eller "meget høj" risiko] --> B[80% af disse borgere møder op til en opsporende blodsukker-måling (HbA1c) hos projektets diabetessygeplejerske]; B --> C[19% af disse borgere får konstateret prædiabetes eller diabetes (svarer til 10% af alle borgere som er blevet risikotestet)]; C --> D[90% af disse borgere møder op til det kommunale rehabiliteringsforløb i Tingbjerg];
```

64% af de borgere der tager imod tilbuddet om at blive risikotestet for diabetes er i "høj" eller "meget høj" risiko

80% af disse borgere møder op til en opsporende blodsukker-måling (HbA1c) hos projektets diabetessygeplejerske

19% af disse borgere får konstateret prædiabetes eller diabetes (svarer til 10% af alle borgere som er blevet risikotestet)

90% af disse borgere møder op til det kommunale rehabiliteringsforløb i Tingbjerg

Diabetesforeningens Handlingspris 2023

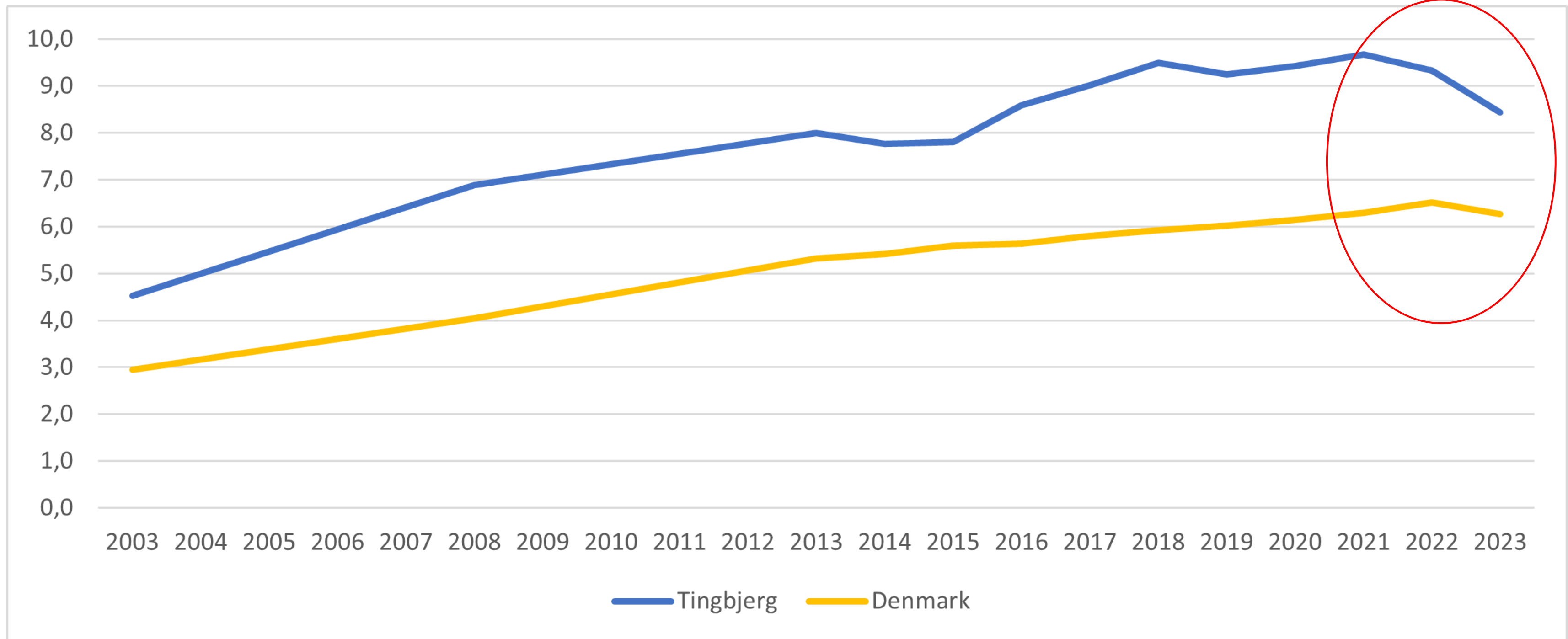

Analyse af data fra Danmarks Statistik

Prævalensen af Type 2 diabetes blandt voksne i Tingbjerg og Danmark (2003-2023)

TINGBJERG

CHANGING DIABETES

www.tingbjergchangingdiabetes.dk

Hosea Dutschke

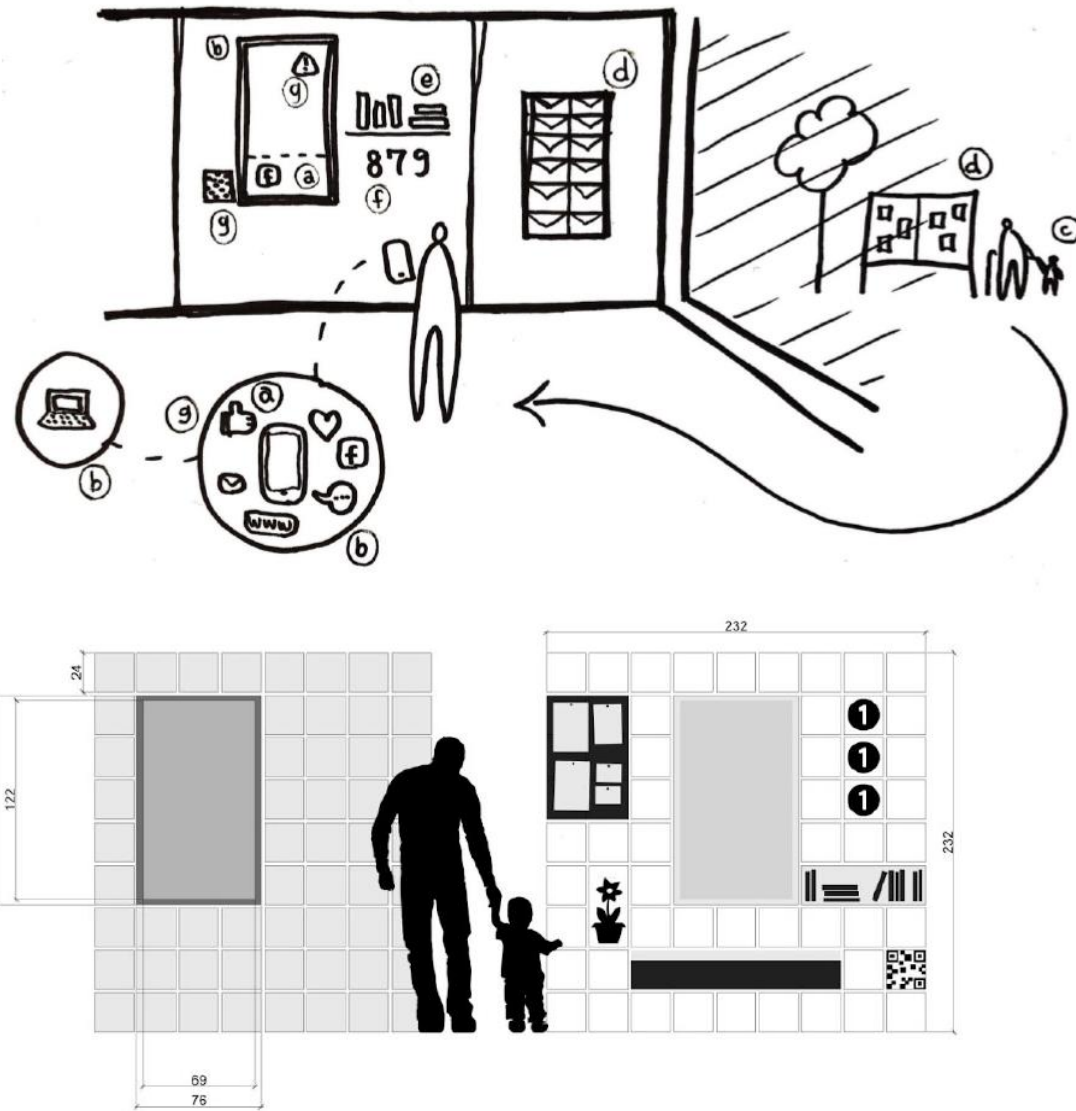
Forretningsfører,
Østjysk Boligforening

Rum til fællesskab - rum til at mødes i hverdagen

Sociale Renoveringer – inkluderende og inviterende til fællesskaber

DET SKER I BISPEHAVEN

ØSTJYSK BOLIG
rammen om dit liv

VIGTIG INFO BISPEHAVEN

Kommunikation i Bispehaven

Kære beboer,
I oktober tester vi denne kommunikationsskærm i din opgang, og senere skal den over i de lave blokke, og til sidst hen i det nye Fælleshus.

Vi håber I vil deltage og give jeres mening tilkænde.

Med venlig hilsen
Østjysk Bolig, Udviklingssekretariatet
7.9.2022

VIGTIG INFO BISPEHAVEN

SMS-service til alle

Vidste du at Østjysk Bolig tilbyder SMS-service til alle vores beboere?

SMS-tjenesten bruges fx til vigtige beskeder, som rørsprængninger, brandskader og lukning af varme/vand, men også til generelle informationer som fx større arbejder i afdelingerne. Tilmeld dig via QR-koden.

Med venlig hilsen
Driftscenteret, Østjysk Bolig
25.5.2022

Scan QR-koden, hvis du er interesseret i at vide mere.

BYG DET OP

KOM OG VÆR MED VENNER

Byg det op

Kom og vær' med til at udsmykke Bispehavens nye store grill med flotte mosaikker. Vi smadrer tallerkener og laver flotte mønstre ud af skårene. Det hele skal sættes på en ny stor grill, som kan bruges af alle os i Bispehaven.

Hvornår: Tirsdag d. 11. oktober til torsdag d. 13. oktober. Vi åbner alle dage kl. 13.30.
Hvor: Ved Den Gule Container i Oasen
Det er gratis at deltage - ingen tilmelding - alle er velkomne!

Med venlig hilsen
BYG DET OP - et samarbejde mellem Børnekulturhuset, Klubben og Østjysk Bolig
28.9.2022

VIGTIG INFO BISPEHAVEN

Nabobesked

Hold kameraet hen over QR-koden herunder med din telefon - så dukker der et link op, som du trykker på - og så kan du skrive en nabobesked til din opgang. Du kan skrive én besked hver dag.

29.9.2022

Scan QR-koden, hvis du er interesseret i at vide mere.

Kom og sy dit tøj i Fælleshuset

NYHEDSBREV ØSTJYSK BOLIG

Nyhedsbrev september

Tilmeld dig Østjysk Boligs nyhedsbrev og få nyheder fra hele Østjysk Bolig hver

BISPEHAVENS VENNER PÅ DE SOCIALE

INSTAGRAM SHOT BY UNGERÅDET...

BISPEHAVEN

Scan QR-koden, hvis du er interesseret i at vide mere.

INSTAGRAM SHOT BY UNGERÅDET...

UNGERÅDET BISPEHAVEN

Scan QR-koden, hvis du er interesseret i at vide mere.

FÆLLESHUSET - BISPEHAVEN

Dans med Supaya

Kom til dans for kvinder
Onsdage kl. 12:00-13:00

Kontakt: Nanna 27797938

Scan QR-koden, hvis du er interesseret i at vide mere.

Boligsociale indsatser sammen med fysiske omdannelser

Gode relationer og trygge, kendte rammer giver mulighed for et videre samarbejde med beboerne

KRAMme Boliger

- K står for kost, spise sammen
- R for relationer
- A for aktiviteter
- M for motion og bevægelse

Otto Ohrt

Sundhedschef, Aarhus
Kommune

Sammen om sundhed

Bystrategisk Udsyn

Horsens, 7. november 2023

AARHUS
KOMMUNE

Sundhed – et vildt problem

- Antallet af sunde leveår uden sygdom følger ikke med udviklingen i levetiden
- Skift i sygdomsbyrden – flere lever med en eller flere kroniske sygdomme
- Stor social ulighed i sundhed giver store menneskelige og samfundsmæssige omkostninger

Vi skal gøre noget andet, noget mere og noget vildere end vi gør i dag

1 0.000

flere borgere forventes at få KOL, diabetes og/eller demens i Aarhus i 2030

340-380 mio.

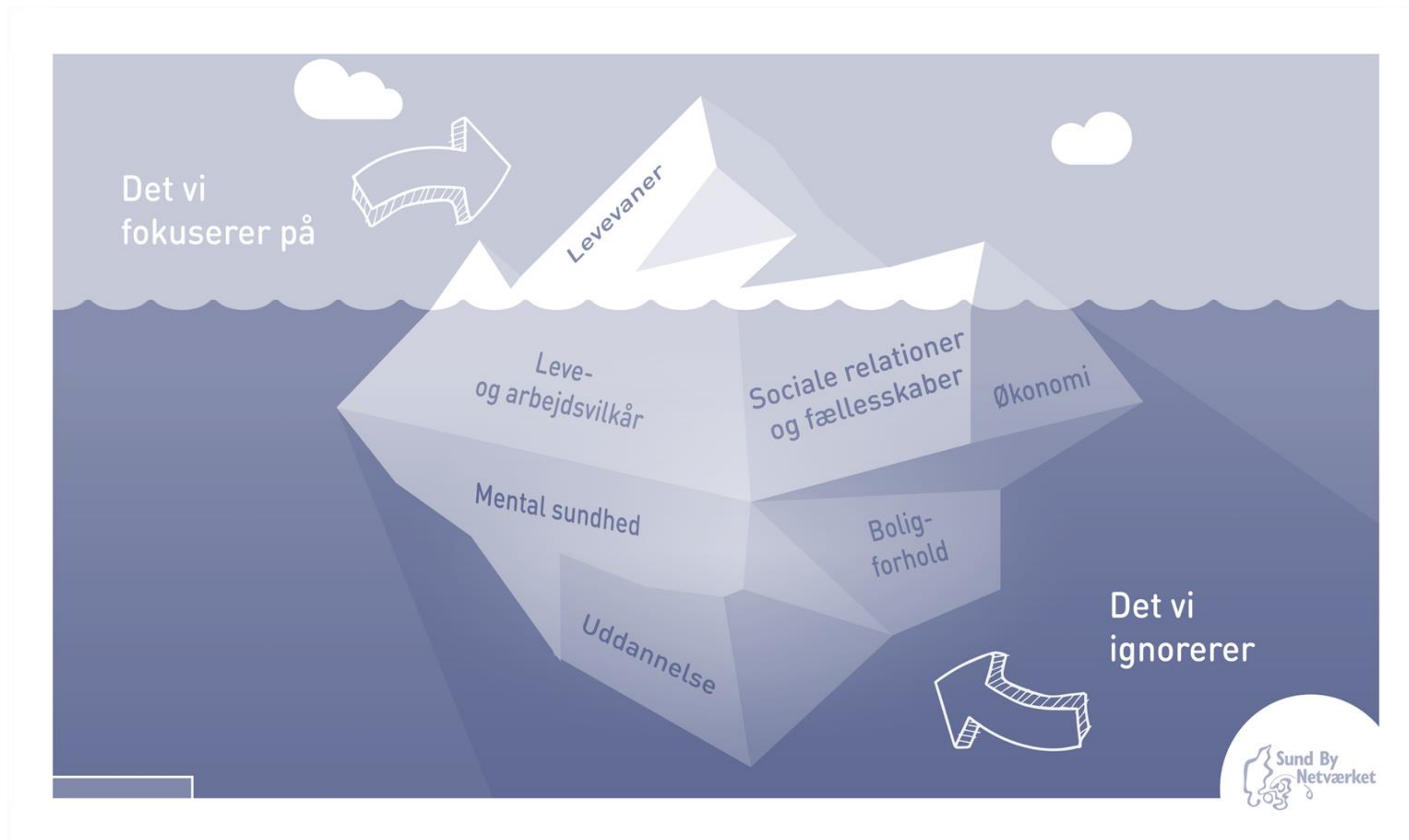
vil mangle på ældreområdet i AaK i 2031

50 %

flere af de ældste ældre over de næste 10 år

Fordi den enkeltes sundhedsadfærd er kompleks og påvirkes af mange faktorer hele livet

Vi skal tænke ét
samlet **samfundsvæsen**
hvor sundhed og trivsel
tænkes ind i alle politikker
og velfærdsområder

Vi skal have de

90%

af isbjerget med!

Fra sektoransvar til fælles populationsansvar

› Vi kan ikke lykkes ved alene at
fokusere på toppen af isbjerget

› Vi kan ikke kun løse det i det
traditionelle sundhedsvæsen

Sammen om sundhed – tæt på borgerne

Beskæftigelse

Børn og Unge

Bolig-organisationer

Fremskudt Jordemoder

Byparken

Idrætshal

- Helhedsplaner sammen med Landsbyggefonden
- Vidensprojektet: "Tættere på det levede liv" sammen med BL

Sundhedshuse

- Sundhedstilbud under samme tag (f.eks. kommunale sundhedstilbud, lægepraksis, hospitalsfunktioner m.m.) og bæredygtige lokalsamfund
- Sundhedshuset kan tiltrække områdets beboere på tværs, civilsamfund, foreninger (bolig-, idræts- og andre foreninger) og "nå" nye målgrupper
- Fælles rammer og ressourcer giver større fleksibilitet i opgaverne på tværs af sektorer til gavn for den enkelte borger
- Mulighed for livsglæde, trivsel med leg og fysisk aktivitet i fokus – både ude og inde (daginstitutioner og idrætsfaciliteter samt gode udearealer)
- Lettere adgang til sundhedstilbud i nærområdet - større lighed i sundhed

Globus 1

Frydenlund
HUSET

Marselisborg
Centret

VibyHUSET

Investeringer i sundhed

Sundhedsfonden Aarhus 2023-2026

105 mio. kr. samlet til investeringer i sund aldring, herunder fokus på fald, demens og gangtræning

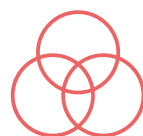
Fælles investeringer i sundhed og beskæftigelse

Synergieffekter mellem beskæftigelsesindsatsen og de sundhedsfremmende og forebyggende greb

Investering i diabetes

Danmarks første effektinvestering på sundhedsområdet for 450 borgere med høj risiko for senkomplikationer

Advisory board

10 mio. kr. i 2024 til at styrke erhvervssamarbejdet på sundheds- og ældreområdet

Regeringens kommende sundhedsfond, jf. regeringsgrundlag

Sundhedsindsatser i de almene boligområder anno 2023

Peter Sørensen
Borgmester,
Horsens Kommune

Paul Bloch
Seniorforsker, Steno
Diabetes Center

Hosea Dutschke
Forretningsfører,
Østjysk Boligforening

Otto Ohrt
Sundhedschef,
Aarhus Kommune

Frokost og netværk

11:45 – 13:00

#bystrategiskudsyn
#blandetbyprisen

Fremtidens urbane sundhedskultur og inkluderende design

Helle Juul
Arkitekt MAA,
JUULFROST Arkitekter

Camilla Ryhl
Forskningschef,
Bevica Fonden

Steffen Møller Borgbjerg
Direktør,
Albo

Helle Juul

Arkitekt MAA/MNAL,
Stiftende partner,
Juul Frost Arkitekter

HVORDAN FREMMER VI SUNDHED I BYUDVIKLINGEN

**FREMTIDENS URBANE SUNDHEDSKULTUR
BYSTRATEGISK UDSYN – LANDSBYGGEFONDEN 07.11.2023**

HELLE JUUL, ARKITEKT MAA, MNAL, PHD

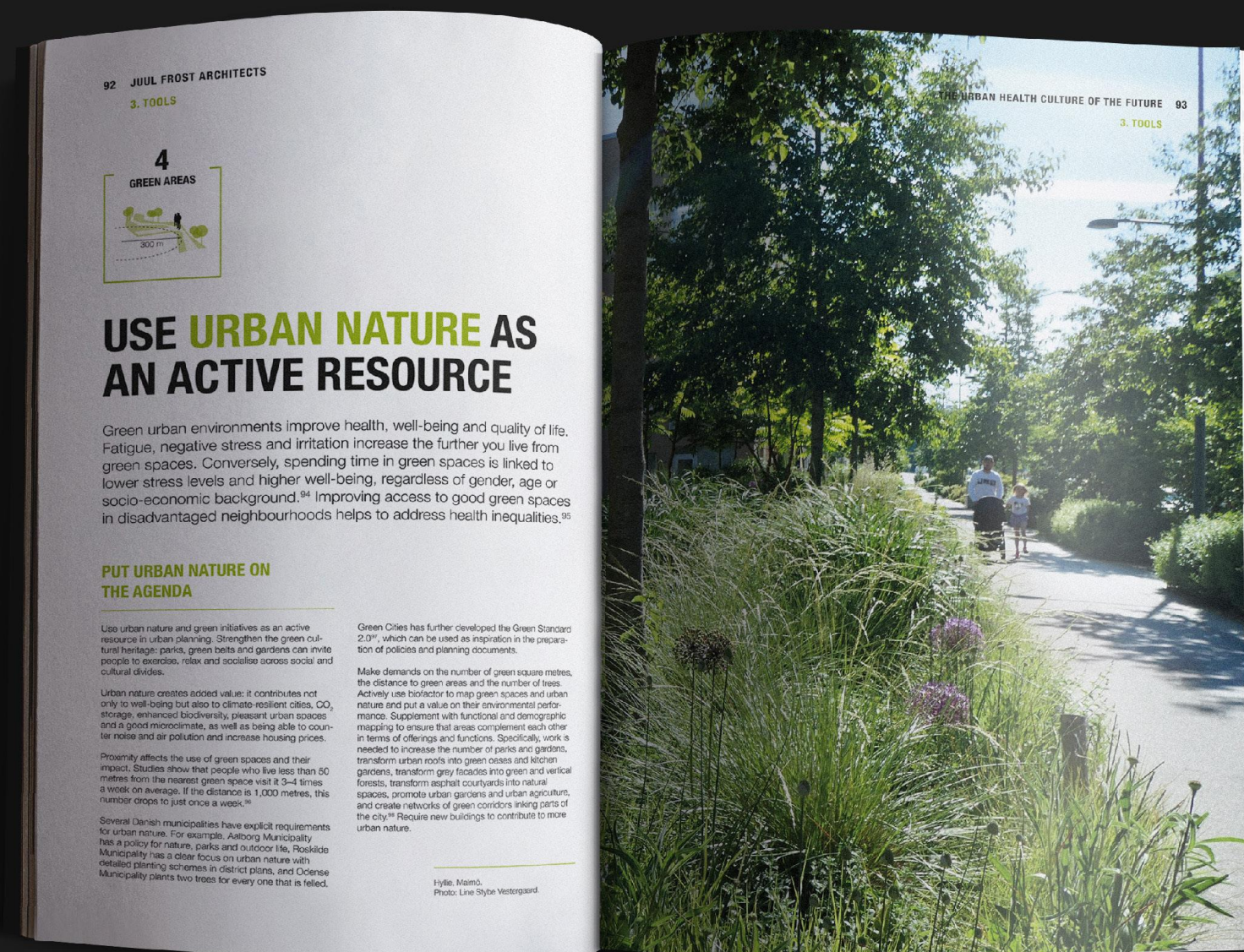
JUULFROST ARKITEKTER KØBENHAVN

FREMTIDENS URBANE SUNDHEDSKULTUR -

Hvordan skaber vi et urbant mindset om sundhed og hvordan integrerer og arbejder vi med sundhed og trivsel i en urban kontekst?

Hvilken merværdi skaber trivselsfremme for byen, borgerne kommunen og bygherren?

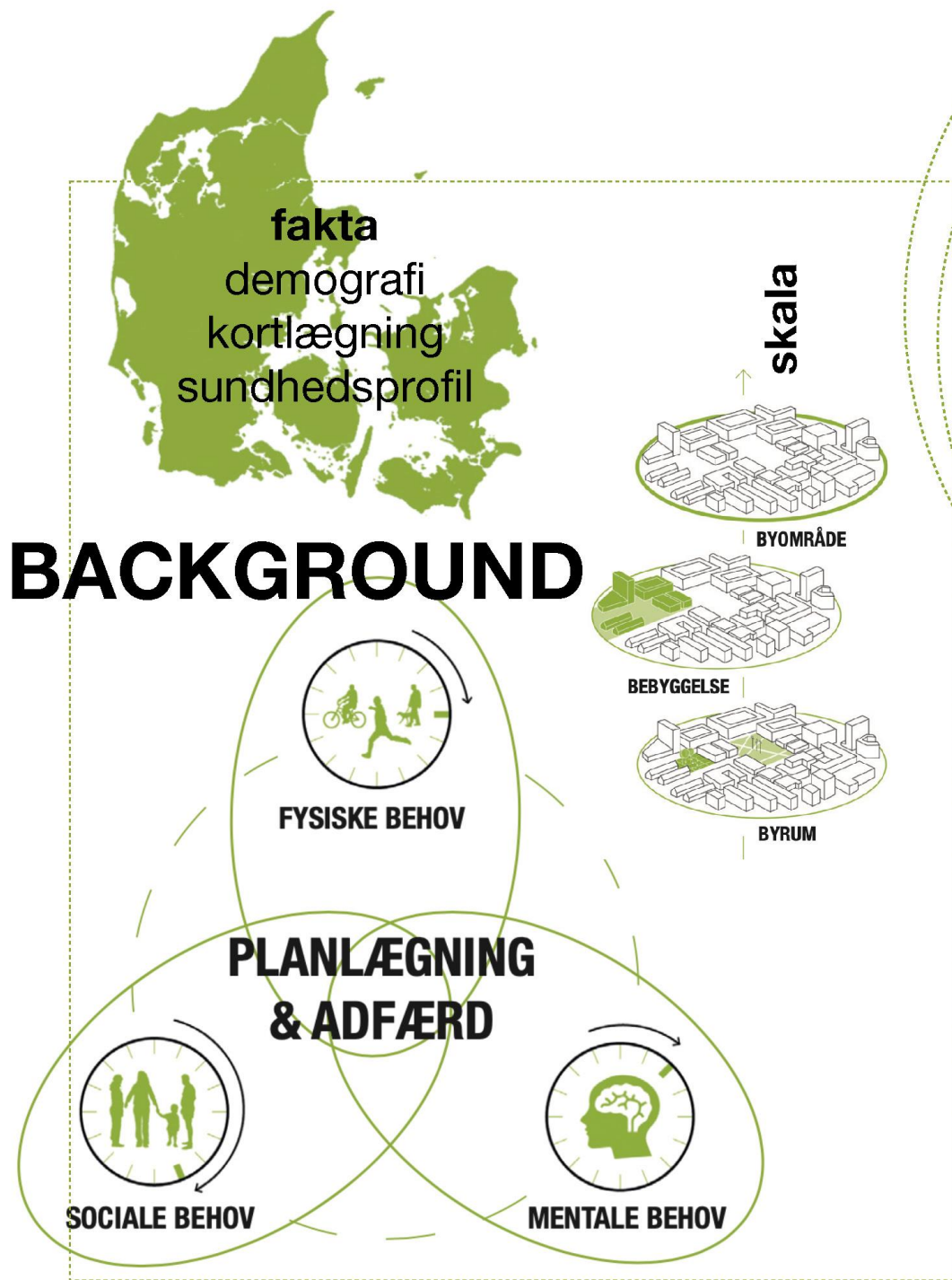
ET TVÆRFAGLIGT, HELHEDSORIENTERET OG STRATEGISK PLANLÆGNINGSREDSKAB

... FOR UDVIKLERE, PLANLÆGGERE,
MYNDIGHEDER, KONSULENTER ..

FORSKNING + UDVIKLING

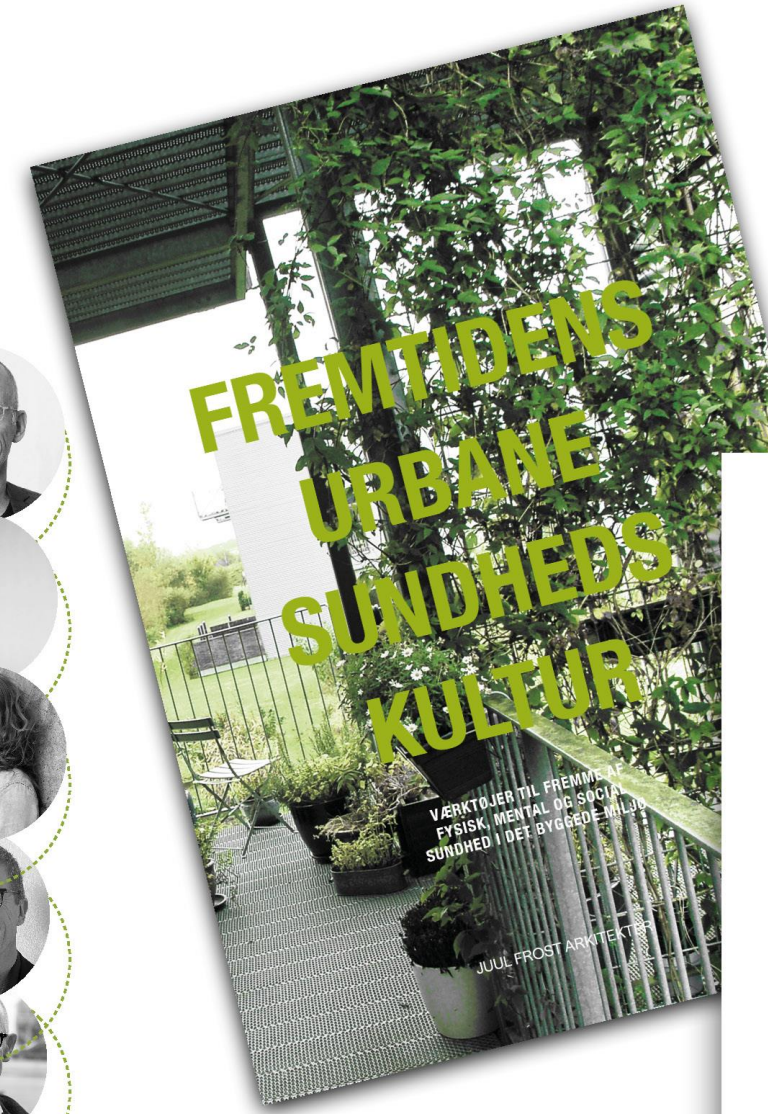
FREMTIDENS URBANE SUNDHEDSKULTUR

17%
Af befolkningen som helhed har dårligt mentalt helbred.

CASES
20 min. byen
Superblocks
Gillet Square
Vapnagaard Byhaver

THINK TANK

“

The intention how to work holistically with health in an urban context”

=

HVORFOR FREMTIDENS URBANE **SUNDHEDSKULTUR**?

← fra forskning til praksis →

SOCIALE BEHOV

17%

Af befolkningen som helhed har dårligt mentalt helbred.

MENTALE BEHOV

12,4%

eller én ud af otte danskere er ensomme.

FYSISKE BEHOV

52,6%

af den voksne befolkning er moderat eller svær overvægtige.

58,1 % af den voksne befolkning opfylder ikke WHO's minimums-anbefaling for fysisk aktivitet.

PLANLÆGNING & ADFÆRD

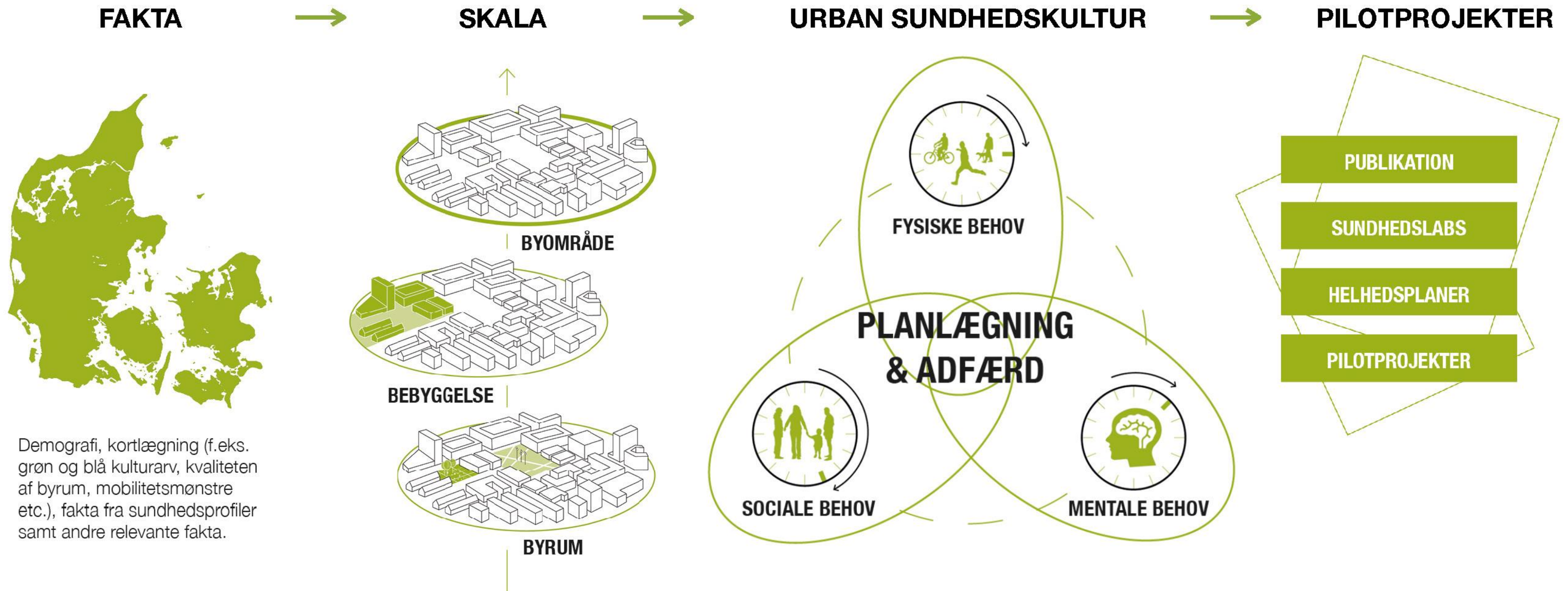

Sundhed og trivsel oftest hverken er formuleret eksplicit eller som et behov eller et strategisk mål.

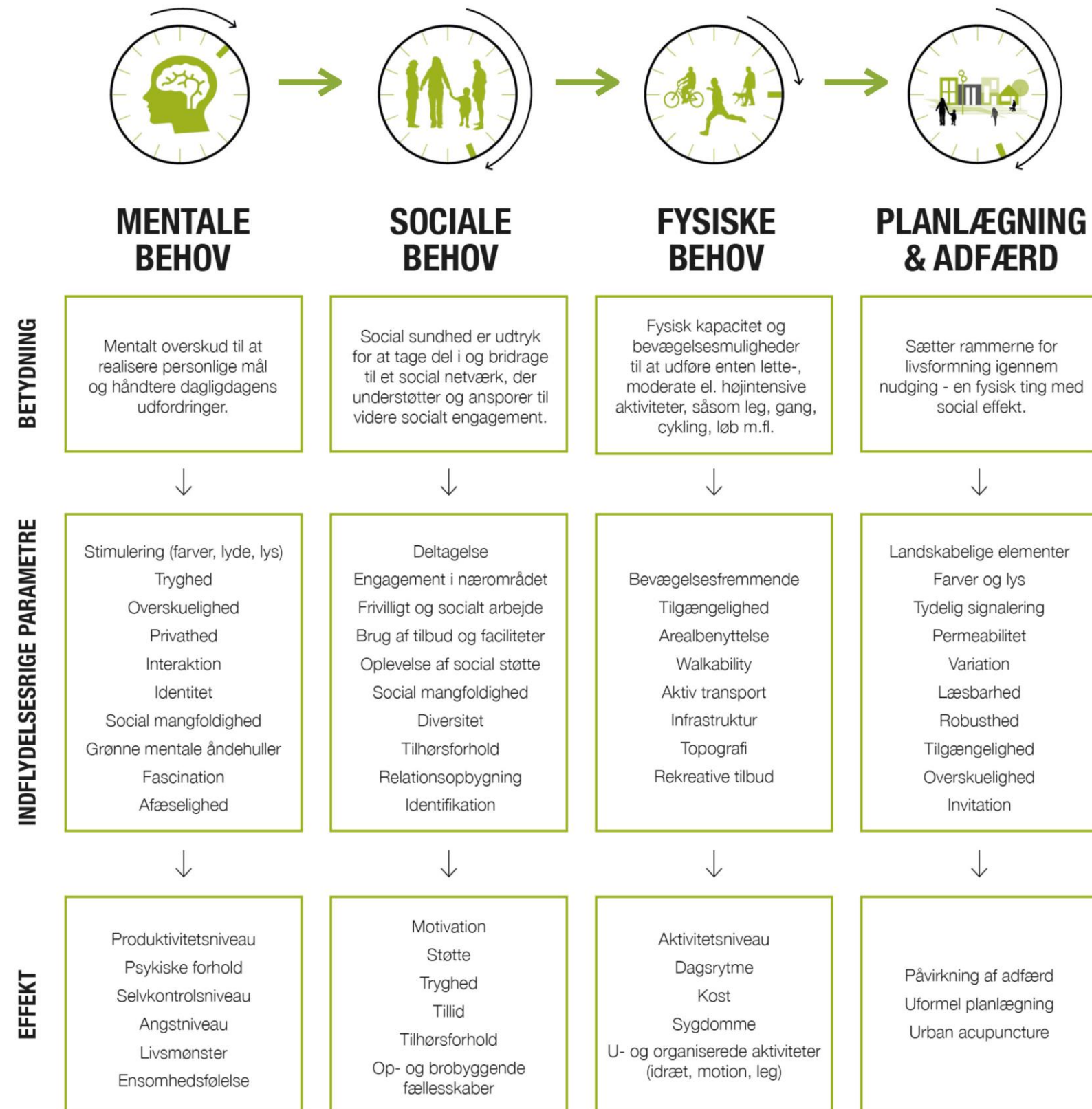
Sundhed og trivsel ofte italesættes indirekte med begreber som f.eks. fodgængervenlighed, social bæredygtighed eller hverdagsliv.

HELHEDSORIENTERET TILGANG

Målet med fremtidens urbane sundhedskultur er proaktivt at sikre sammenhængen mellem sundhed og planlægning.

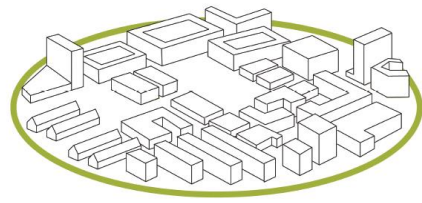

HELHEDSORIENTERET TILGANG

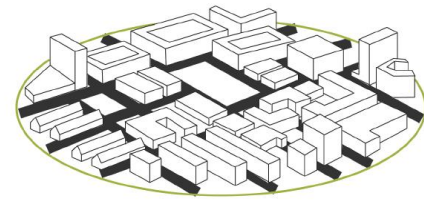

29%
AF VOKSNE DANSKERE HAR ET HØJT STRESSNIVEAU
 "... kortvarige, lav-intense aktiviteter i natur og grønne områder fører til positive effekter på akutte stressniveauer og kognitiv funktion."⁸

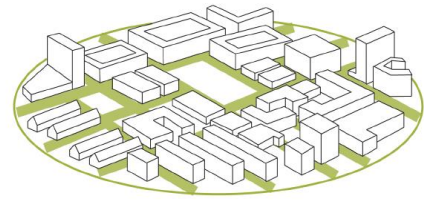
INTERNATIONALE OG SKANDINAVISKE CASES

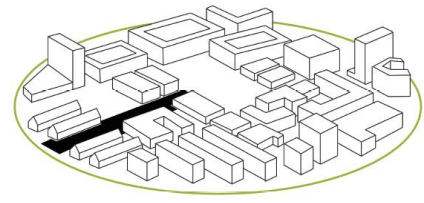
BYOMRÅDE

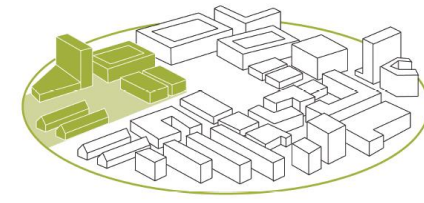
VEJNET

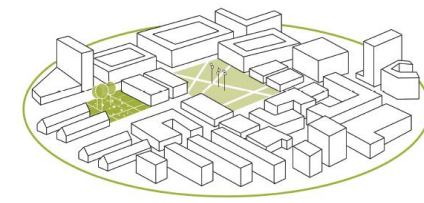
STINET / FORBINDELSE

INDIVIDUEL GADE

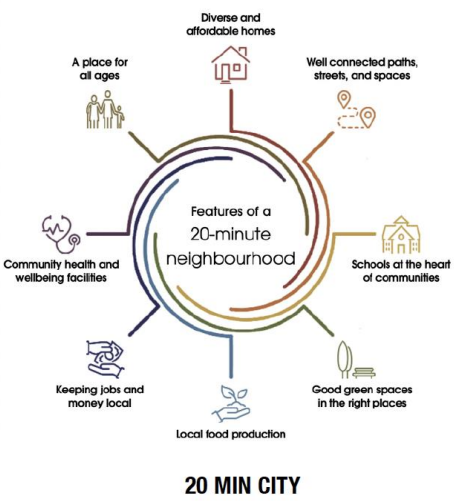

BEBYGGELSE

BYRUM / GRØNT RUM

SKALA

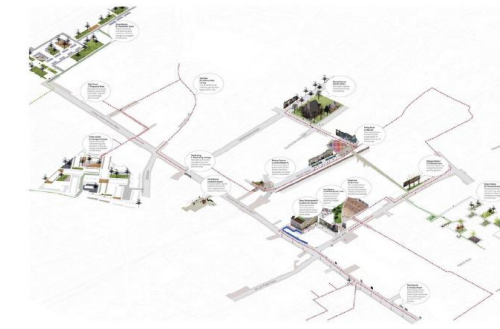
REINVENTING PARIS

SOCIAL GADE, SAXOGADE, KBH

WALKABLE LONDON

DALSTON, LONDON

PULSPARKEN, ODENSE

BO 01, MALMØ

DE GRØNNE CYKELSTIER, KBH

KICKSTART TORNHØJ, AALBORG ØST

VAPNAGAARD BYHAVER, HELSINGØR

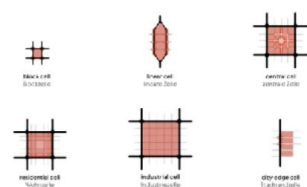
GILLETT SQUARE

BROOKLYN BRIDGE PARK

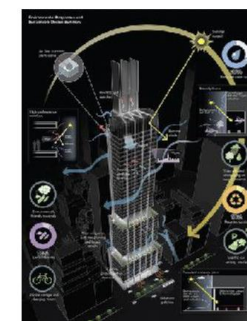
SUPERBLOCKS, BARCELONA

CELLULAR URBANISM, ROBIN RENNER

BIOPHILIA IN ARCHITECTURE

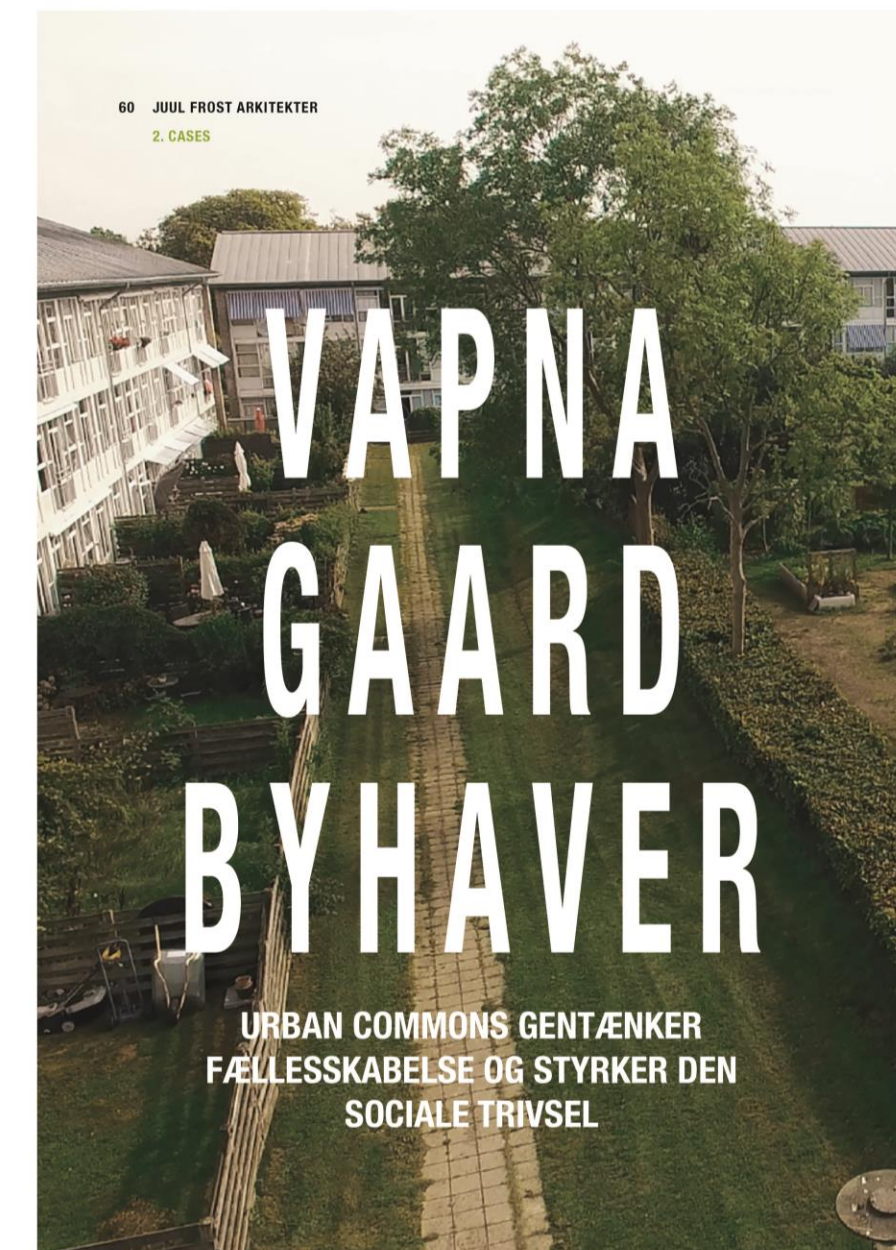
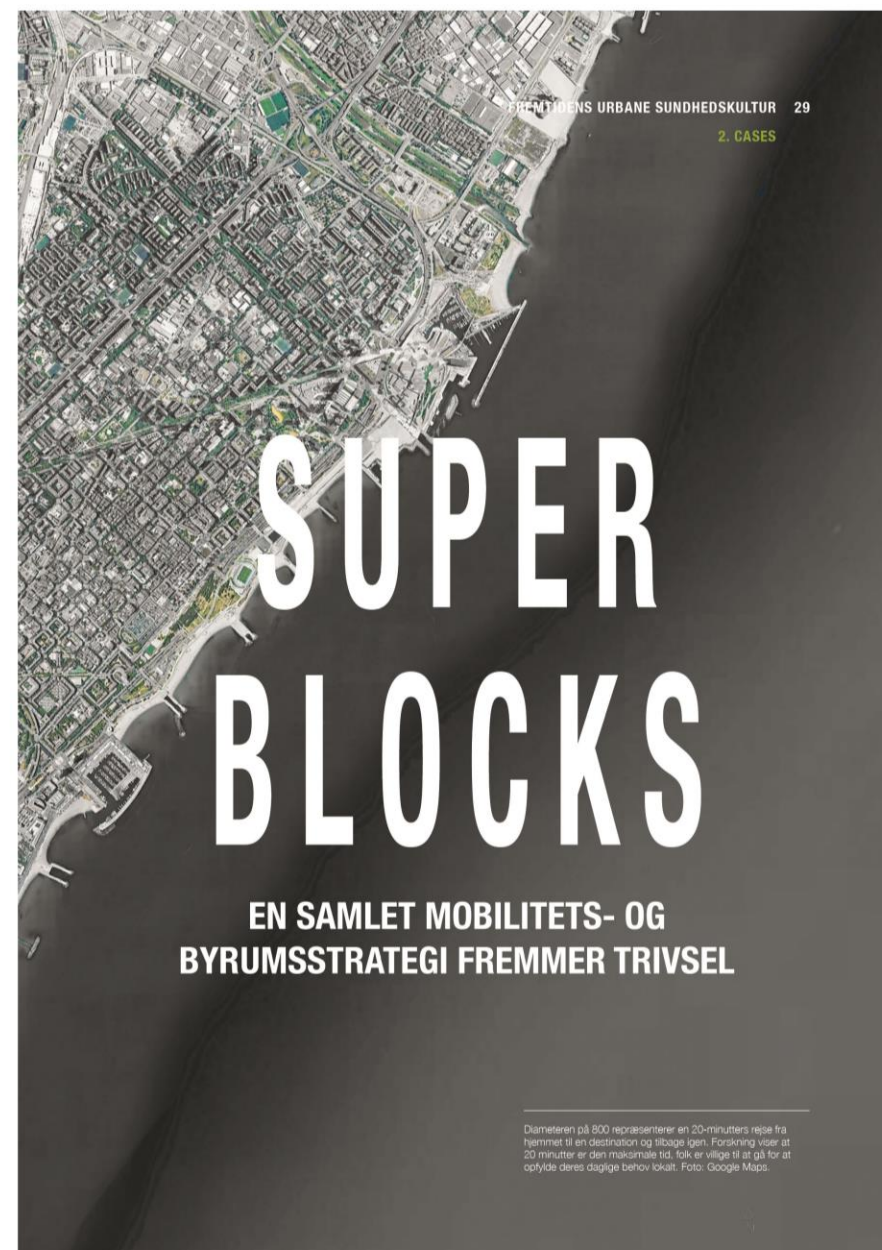

WELL BUILDING CERTIFICATION

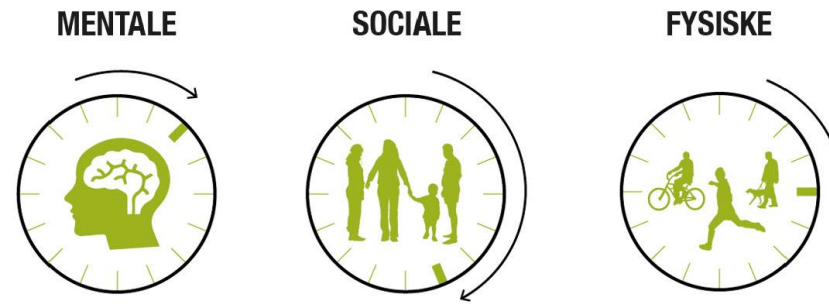
URBAN ACUPUNCTURE
Tulip installation, Montreal

UDVALGTE CASES

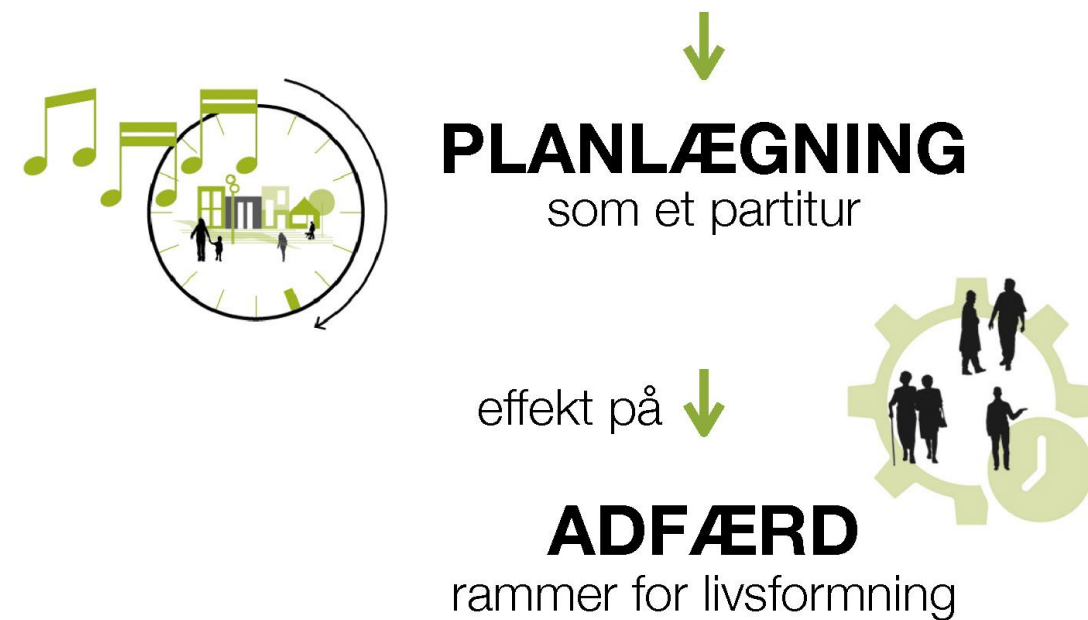
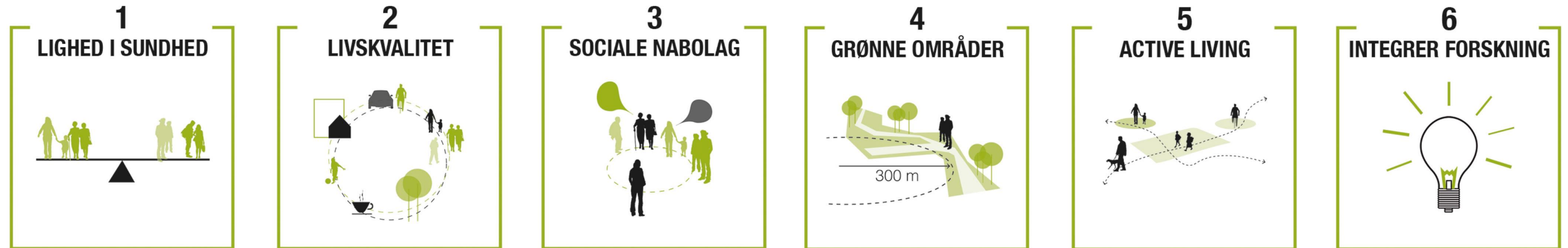

HVORDAN

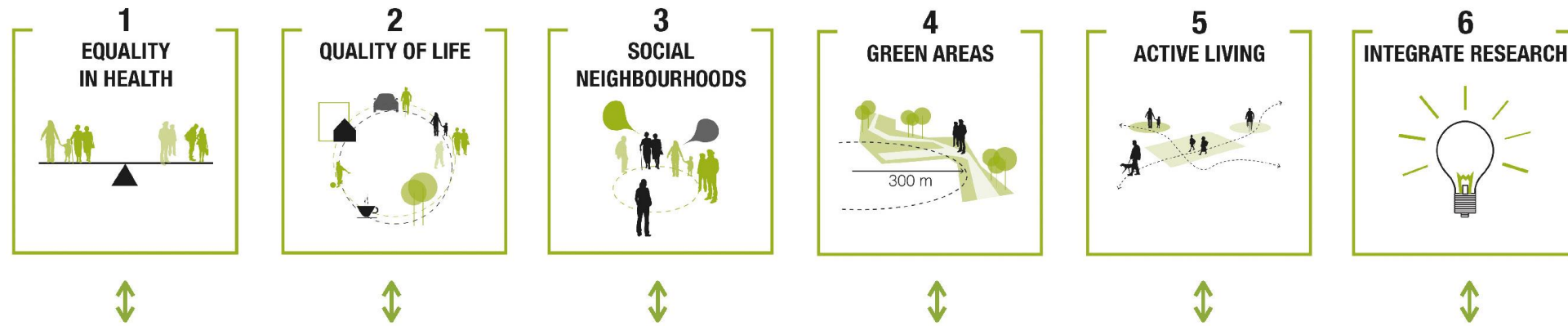
BEHOV

VÆRKTØJER

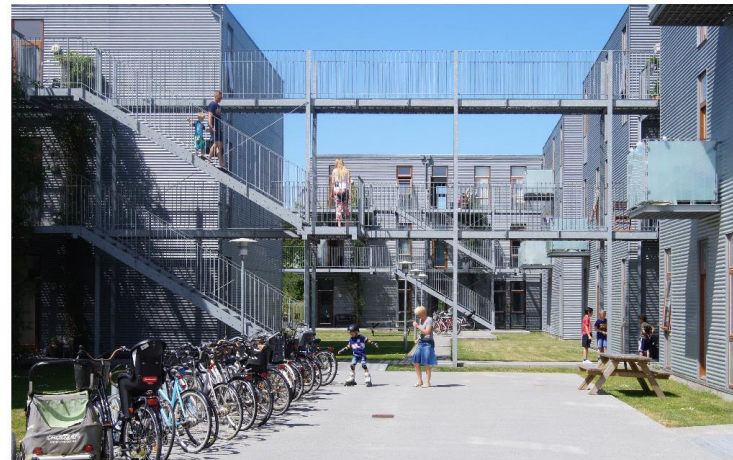
HELHEDSORIENTERED E ANBEFALINGER

MUNKEBJERG PARK

BETTER AFFORDABLE HOUSING

SAMARA MASTERPLAN

INTEGRATE RESEARCH

PULSPARKEN

FILMHUSENE VÆRLØSE

APPLIED RESEARCH

HELHEDSPLAN : BIRKEPARKEN, VOLLSMOSE

Klient: Fyns Almennyttige Boligselskab
Areal: Landskab 36 400 kvm / Transformation og
renovering af bygninger 38.500 kvm
Periode: 2020

MENTALE BEHOV

- Følelse af tryghed/sikkerhed:
  - Aktive ankomster
  - Åbne underetager
  - Kantzoner
  - Nye forbindelser gennem området
- Stedets identitet / tilhørsforhold

SOCIALE BEHOV

- Social mangfoldighed / Diversitet i boliger
- Forskellige grader af offentlig og privat.
- Sociale mødesteder
- Ejerskab

FYSISKE BEHOV

- Gangafstand
- Rekreative tilbud
- Støtte til et aktivt liv
- Adgang til grønne områder
- Tilgængelighed: elevatorer til boliger og fællesarealer / - funktioner

PLANLÆGNING & ADFÆRD

- Landskabselementer
- Permeabilitet
- Holistisk tilgang

PARAMETRE

Indflydelsesrige parametre

MENTALE BEHOV

- Følelse af tryghed/sikkerhed:
  - Aktive ankomster
  - Åbne underetager
  - Kantzoner
  - Nye forbindelser gennem området
- Stedets identitet / tilhørsforhold

SOCIALE BEHOV

- Social mangfoldighed / Diversitet i boliger
- Forskellige grader af offentlig og privat.
- Sociale mødesteder
- Ejerskab

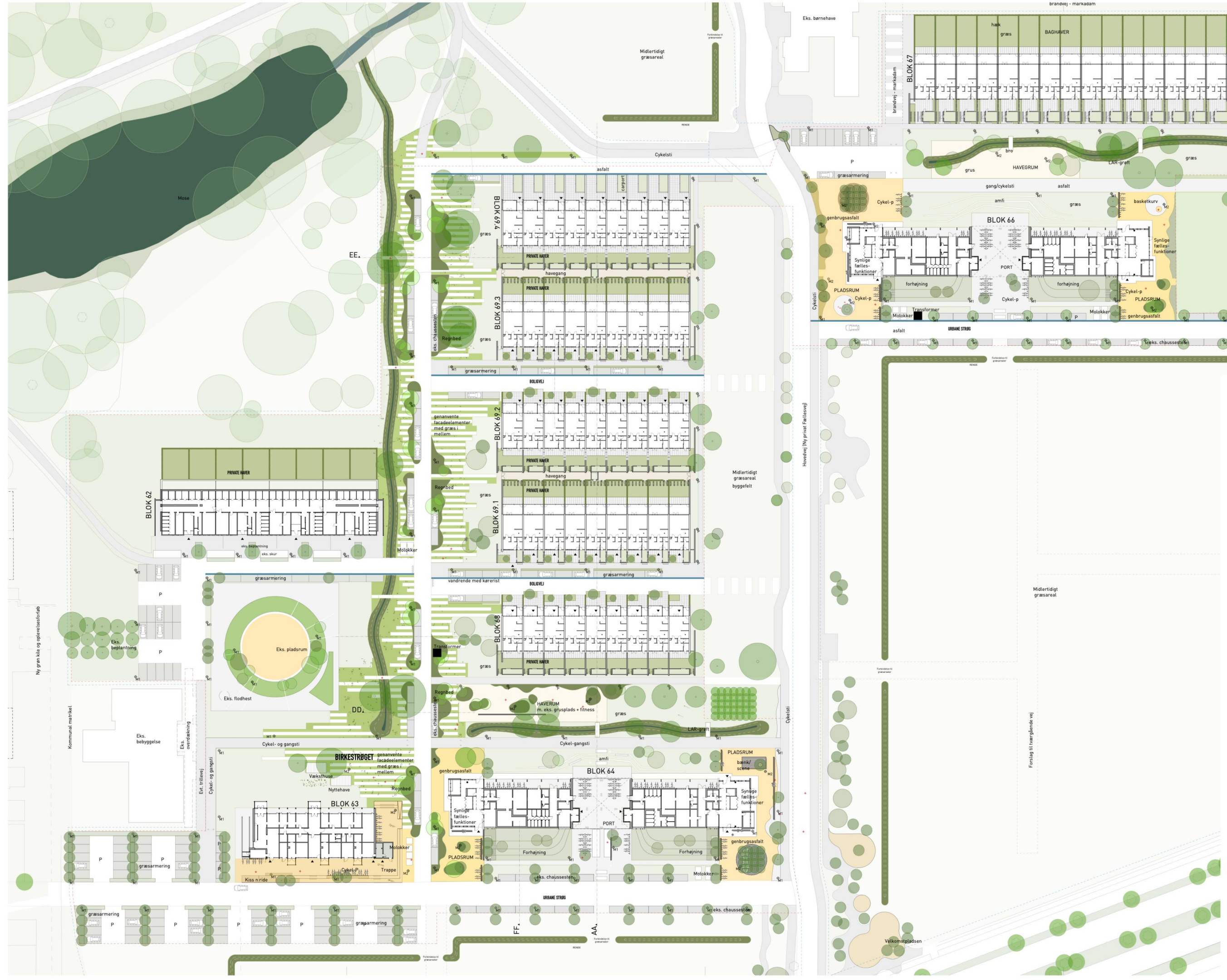
FYSISKE BEHOV

- Gangafstand
- Rekreative tilbud
- Støtte til et aktivt liv
- Adgang til grønne områder
- Tilgængelighed: elevatorer til boliger og fællesarealer / - funktioner

PLANLÆGNING & ADFÆRD

- Landskabs-elementer
- Permeabilitet
- Holistisk tilgang

DER ER MEGET AT VINDE

Hvordan kan en **helhedsorienteret** og proaktiv tilgang reducere på offentlige midler

Hvordan kan en **helhedsorienteret** og proaktiv tilgang reducere på private udvikleres midler eks.vis ift. drift

Fysiske behov

Overvægt hvad koster det?

Over 50 % af den danske befolkning er nu overvægtige og har en BMI på over 25 = overvægt.

Konsekvens: Pleje, behandling m.v. koster samfundet **1.8 milliarder**

Sociale behov

Utryghed og ulighed i sundhed

Koster hvert år det danske samfund **41 milliarder** at hjælpe 282.000 udsatte brugere.

Konsekvens: 2014 blev 8 % af alle 40-59 årige indlagte –

FREMTIDENS URBANE SUNDHEDSKULTUR

Mentale behov

Ensomhed er dyrt for det enkelte menneske men også for samfundet vurderes til 8.3 milliarder - Og fører til depressioner – der forårsager 6.700 ekstra dødsfald + 10 milliarder i pleje, medicin, og behandling –

Konsekvens: 25 milliarder i tabt produktion p.a. fravær – forhøjet blodtryk, dårlig søvn, depression

Værdisætning

Af adgang til det grønne

Værdien af et hus stiger med op til **10 %** i gennemsnit for hver ekstra 10 hektar park eller bynært naturareal, der findes inden for 500 meters gangafstand

og med op til **2 %** for hver **10 hektar** inden for **1.000 meters gangafstand.**

Hvad er de største barrierer og de vigtigste skridt for at integrere sundhed og trivsel i vores bo-, og byudvikling?

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN – OG HENT PUBLIKATIONEN PÅ WWW.JUULFROST.DK

HELLE JUUL, MAA, MNAL, PH.D
JUUL | FROST ARKITEKTER, KØBENHAVN

Camilla Ryhl

Forskningschef, Bevica Fonden

Bevica Fondens Universaldesignhub.dk

Faciliterer og formidler tværfaglig
forskning og viden
om
Universal design

Primære aktiviteter

Tværfaglig forskernetværk
(30+ forskere fra 12 udd./forskningsinstitutioner)

Formidling – til fagmiljøer og beslutningstagere

Bevica Scholarship Programme

105 deltagere fra 10 uddannelsesinstitutioner

Anne Kathrine Frandsen
Seniorforsker, Aalborg
Universitet
Medlem af netværket
Arkitektur

Barbara Nino Carreras
Ph.d.-studerende, ITU
Medlem af netværket
Handicap, IT & Digitalisering

Camilla Ryhl
Forskningsdirektør Bevica
Fonden
Arkitektur, Diversitet

Dagný Valgeirsdóttir
Adjunkt, DTU Skylab
Medlem af netværket
Design

Emil Ballegaard
Ph.d.-studerende, Det Kongelige
Akademi
Medlem af netværket
Arkitektur, Design

Emil Søjberg Falster
Ph.d., postdoc, Aalborg
Universitet
Bevica Fonden
Medlem af netværket
Handicap, Normkritik,
Pædagogik, Samfund

Eva Brandt
Professor, Designskolen Kolding
Medlem af netværket
Design

Eva Sievert Asmussen
Ph.d.-studerende, Det Kongelige
Akademi
Medlem af netværket
Arkitektur, Kultur

Frederik Gybel Jensen
Ph.d.-studerende, Københavns
Universitet
Medlem af netværket
Brugerinddragelse, IT &
Digitalisering

Inge Storgaard Bonfils
Docent, Ph.d. cand.scient.pol.,
København
Professionshøjskole
Medlem af netværket
Handicap, Samfund

Jannick Friis Christensen
Ph.d., postdoc, CBS
Medlem af netværket
Diversitet, Ledelse, Normkritik

John Paulin Hansen
Professor, DTU Management
Medlem af netværket
Design

30 procent af befolkningen i Danmark mellem 16 og 64 år har et fysisk eller psykisk selvrapporteret handicap.

universal design
[universelt design]

Den fælles blinde vinkel

tilgængelighed
handicaptilgængelighed
snæver handicapforståelse

minimumskrav
regelværk

stigmatiserende
eksponerende

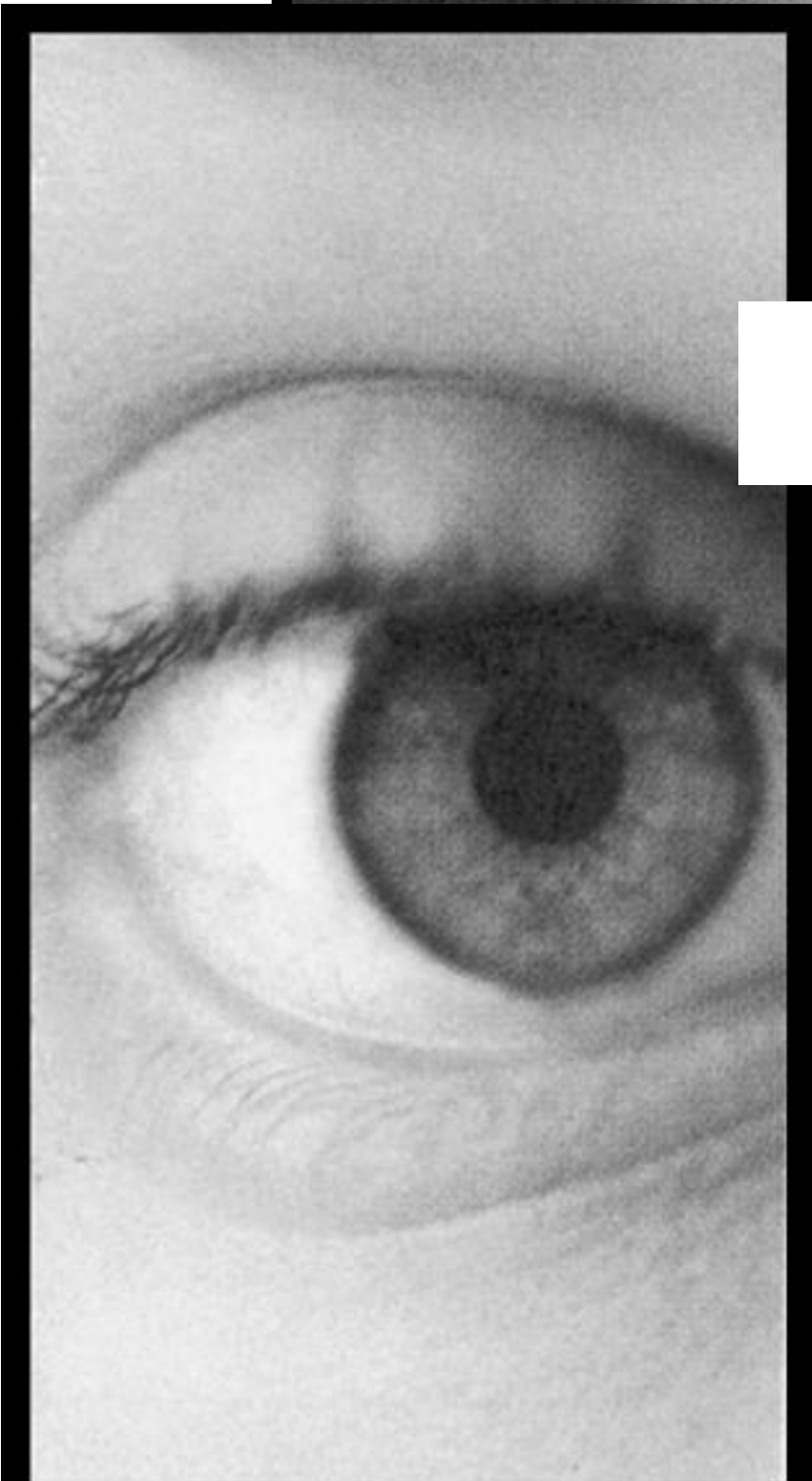
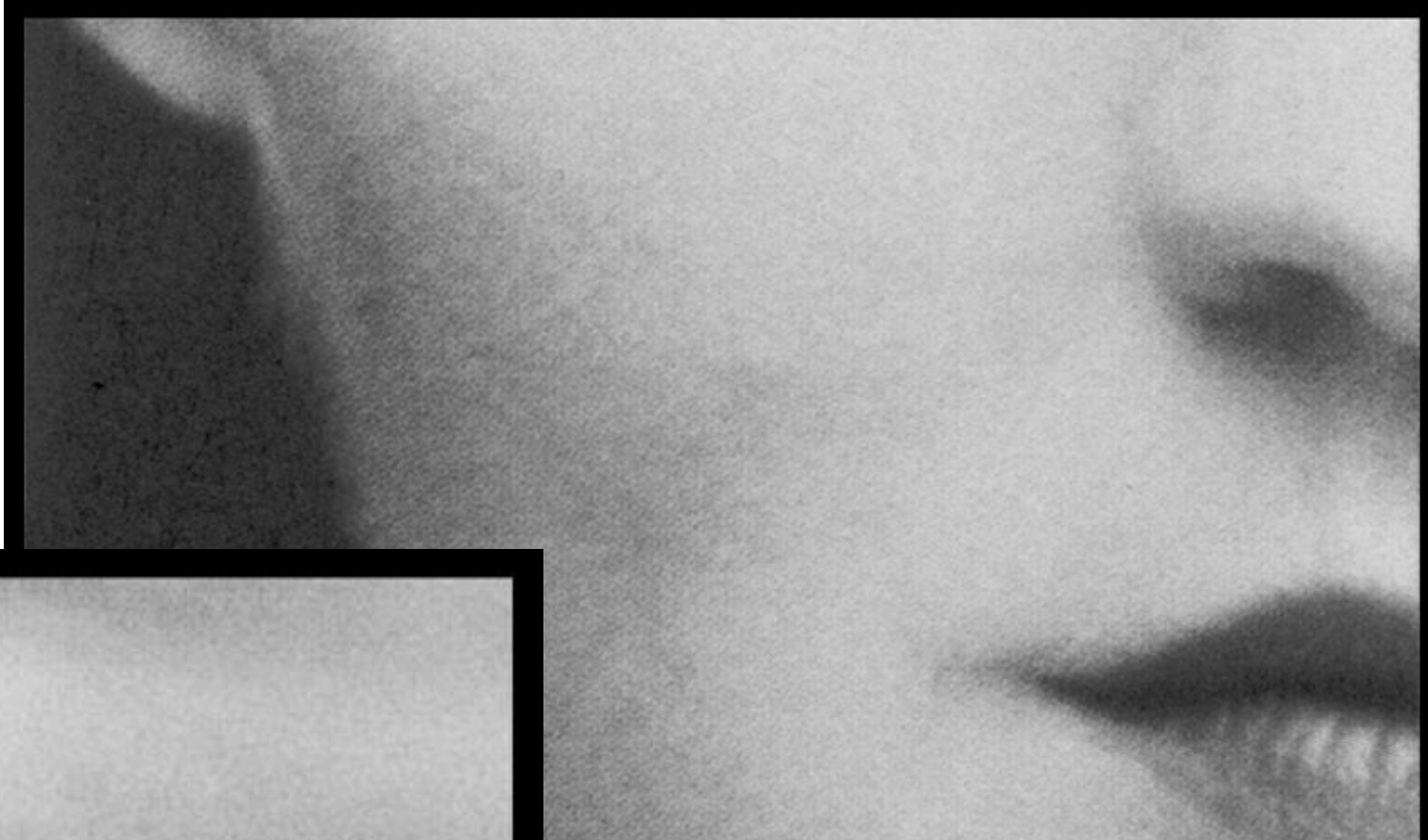
minoritetstilgang

universal design is the design of products and environments to be **usable by all** people, to the greatest extent possible, without the need for adaptation or specialized design

- ron mace

universelt design : menneskesyn

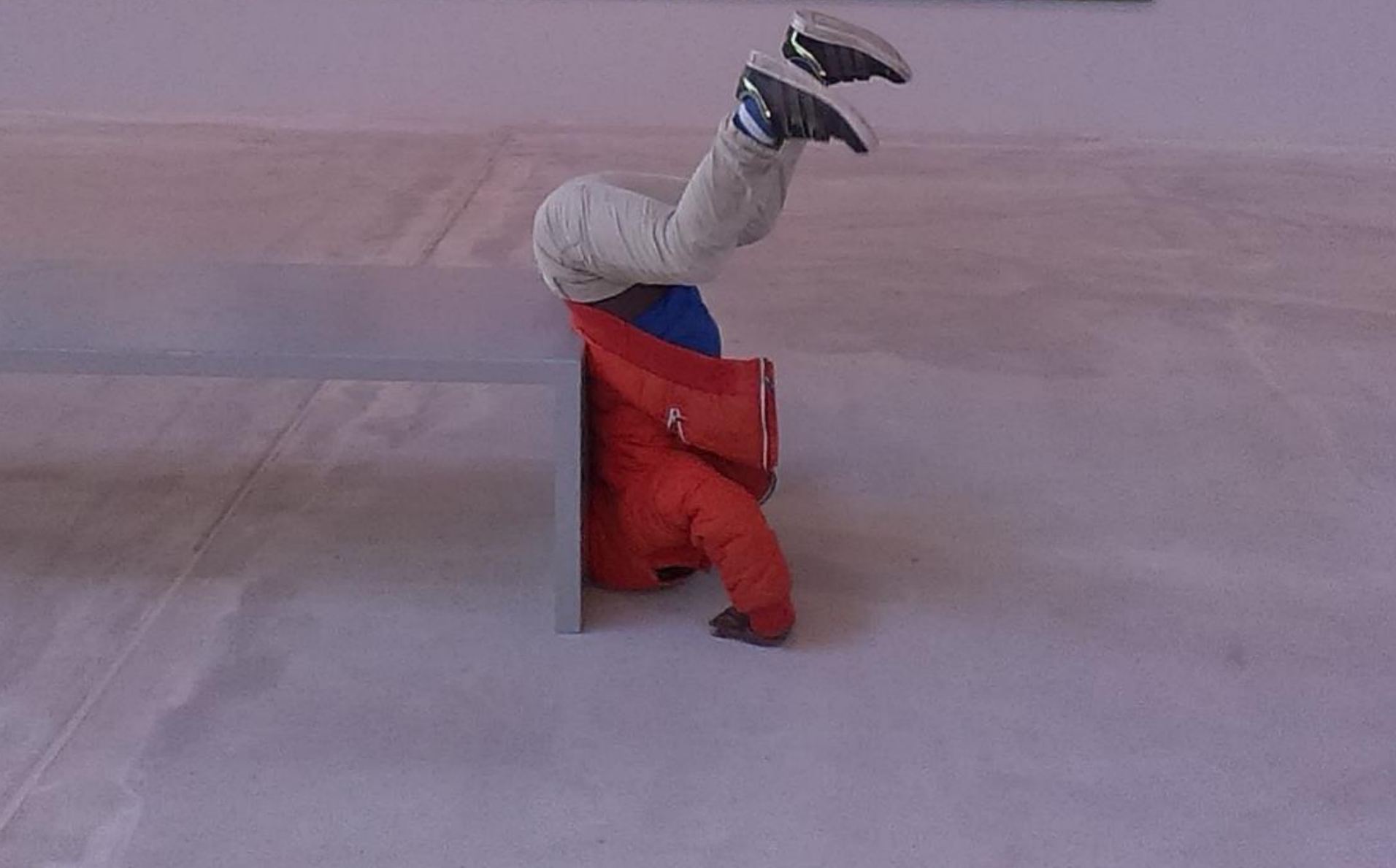

Hvem og hvad ...?

- fysiske, sanselige, kognitive, neurodivergente og psykosociale funktionsnedsættelser.
- enlige, fædre, mødre, chefer, fodboldfans, pensionister, tangodansere, teenagere, skolelærere osv.
- handicap og funktionsnedsættelse eksisterer på tværs af alle aldre og alle identiteter.
- mennesker med handicap er verdens største minoritet.

Universelt design er aktuelt i alle rammer for det levede liv.

diversitet i brugerbehov
kræver
diversitet i løsninger

èn løsning
eller
et katalog af løsninger

Schandorffs plass, Oslo

universelt design : potentialet

kulturforandring og
nyt menneskesyn

opgør m blinde vinkler
dem og os

funktionsevne :: funktionsnedsættelse
stimulering :: kompensation
funktionalitet :: oplevelse

FNs handicapkonvention

UN Convention on the Rights of People with Disability (CRPD)

Artikel 2

Definitioner

I denne konvention: (...)

betyder "universelt design" udformning af **produkter, omgivelser, ordninger og tilbud**, således at de i videst muligt omfang kan anvendes af alle personer uden behov for tilpasning eller særlig udformning.

"Universelt design" udelukker ikke hjælpemidler til særlige grupper af personer med handicap, når der er behov derfor.

- FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, 2006

universelt design kan
praktiseres som

- værdi
- proces tilgang
- designløsning

Og på tværs af alle skala og alle
rammer for det levede liv

universelt design
som løftestang for
et inkluderende menneskesyn

ability is only temporary

Steffen Møller Borgbjerg

Direktør, Albo

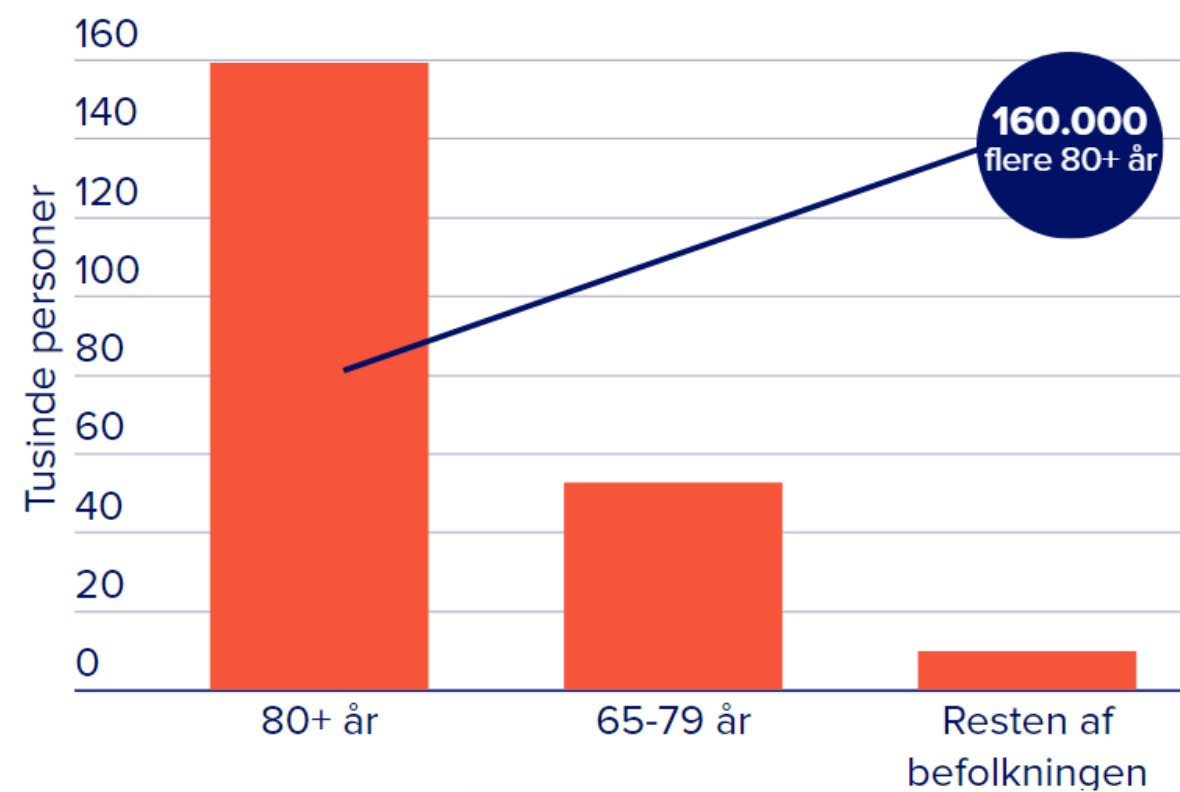
Axelborg

Bystrategisk Udsyn
Fængslet i Horsens

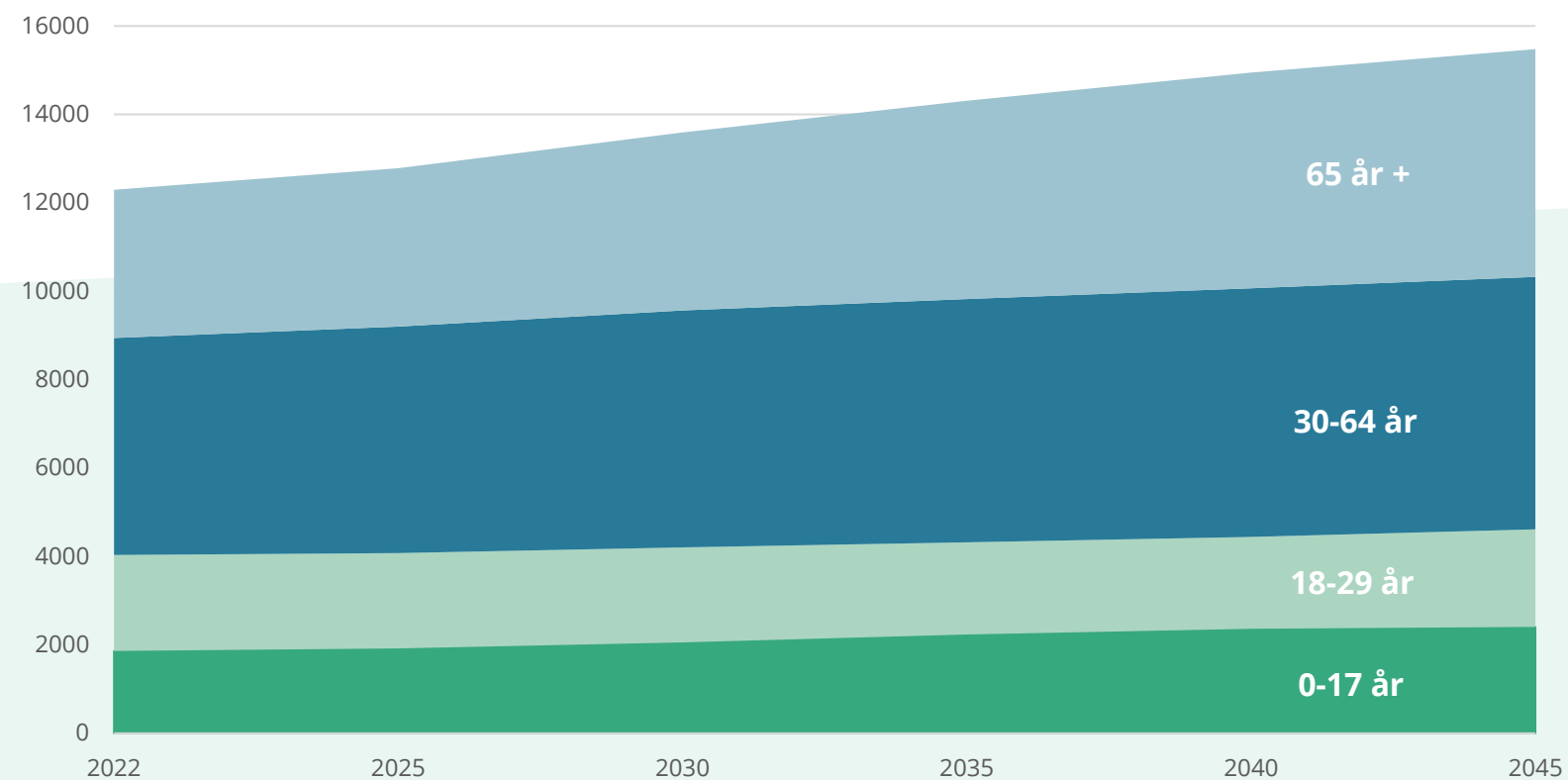
D. 7. november 2023

Vi bliver ældre

Figur 1. Befolkningsudviklingen fordelt på alder, 2020-2030

Almene beboere i Horsens Kommune

Fremtidsstudiet 2021

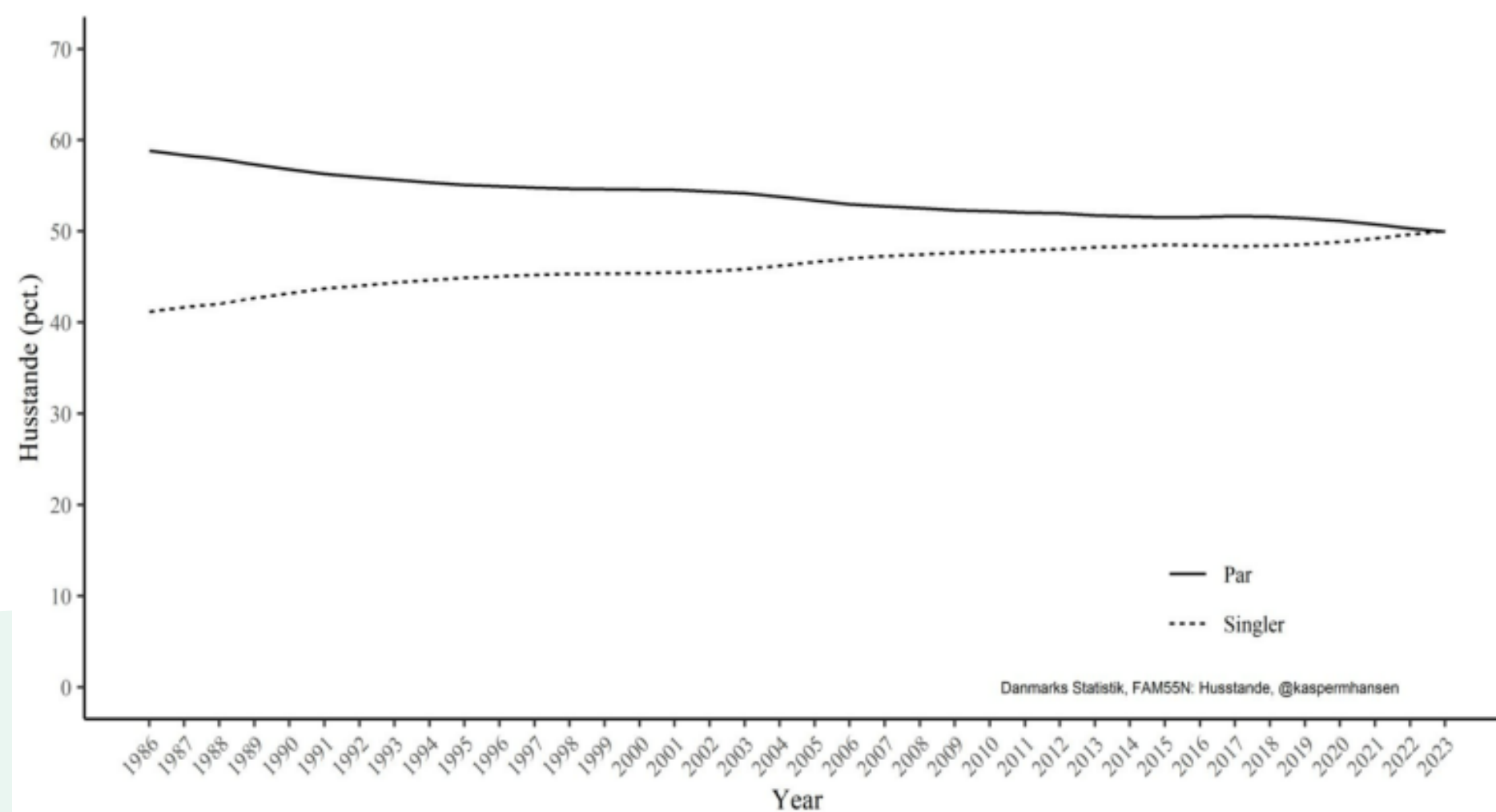
Forventninger og drømme, Danskere 50-89 år

- **Livskvalitet:** De nære relationer familie og venner er vigtige.
- **Helbred og sundhed:** Frygten for sygdom og ensomhed er steget. Det er forbundet med presset i sundhedsvæsenet.
- **Boligen:**
  - Med alderen vægter man særligt boligens overskuelighed, adgang til fællesskaber og nærhed til familien højt.
  - Studiet viser også et fald i andelen, som gerne vil blive boende i deres nuværende bolig, hvis de får svært ved at klare sig selv.
- **Ensomhed:** Rammer særligt enlige.

“Det ligner bare 2 vilkårlige streger, men 2023 blev året, hvor flertallet af danskerne bor alene.”

Formidlingschef Kristine Virén, Videncentret Bolius

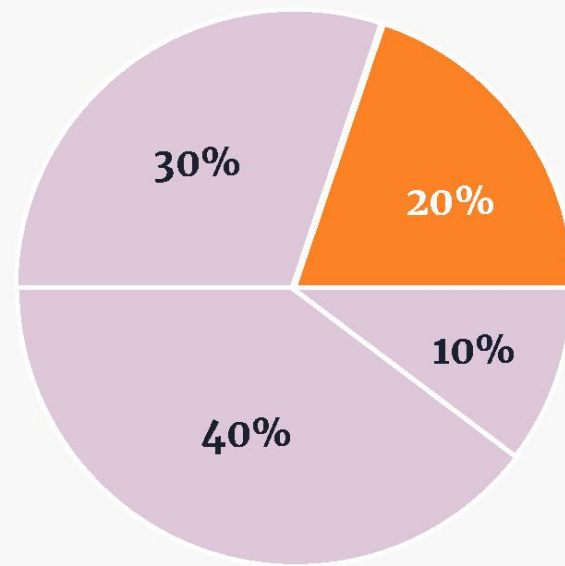
Axelborg

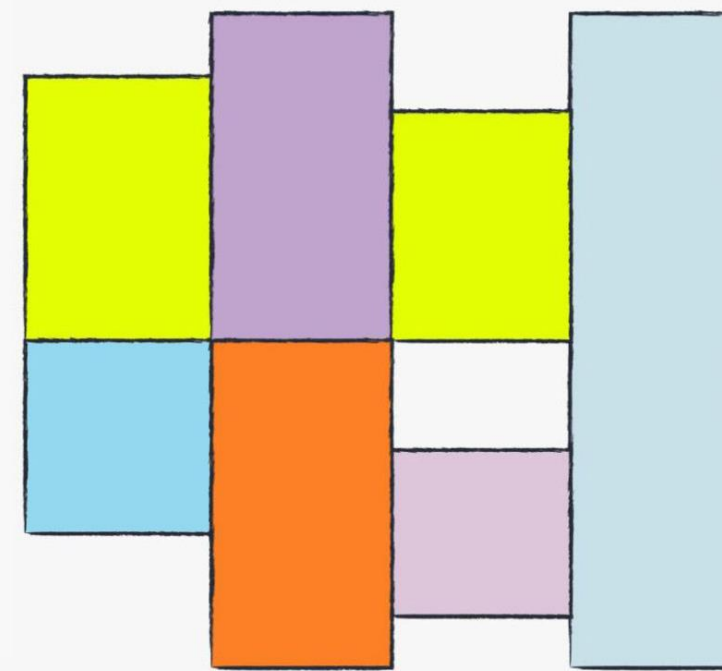
Aging, health & health personel right in our neighborhood!

Institution

Neighborhood

80% of the health determinants happens outside clinical care

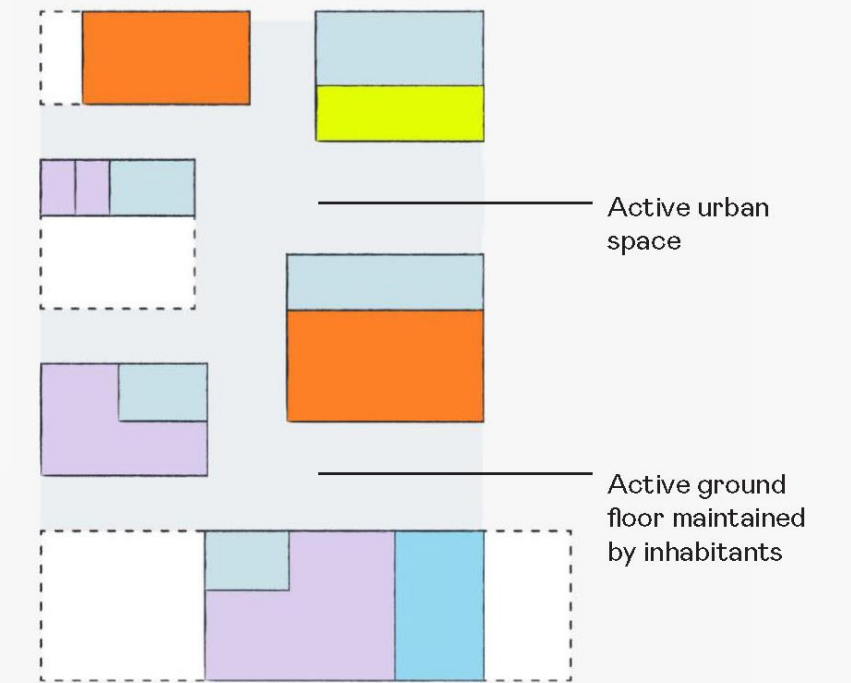

From medical care

Typical program

- Assisted living short stay
- Assisted living long stay
- Adapted living short stay
- Adapted living long stay
- Healthcare services
- Administration
Technical

To preventive care

Pilot project phase 1

Pilot project phase 1

Albo

Bo Trivsel

LBF

Horsens
Municipality

Falck

Ældre Sagen

Institut for
Kommunikation og
psykologi, Aalborg
Universitet
VIA Campus

- General practitioner: can such a doctor get his authorization in Axelcare?
- Can the Nursing Home Doctor have a practice 1-2 days at Axelcare?
- Preventive home visits – the law on preventive home visits in Denmark has changed. What is required in Axelborg?
- Possibly contact Anne Dorthe Prisak
- A palliative care nurse is desired
- A public health nurse is desired
- Physio/occupational therapy should be available
- A music therapist/psychologist should be available
- VIA Campus should be involved

Mini health hub & community center

Hvad har Idékonkurrencen betydet for Axelborg?

Neighbourhoods for Generations bragte os fra:

2020

- Klassisk LBF renoveringsstøttesag i Axelborg
- Ansøgning om finansiering af 125 mio. kr.
- Finansieringsskitse: 10 mio. kr.
- Hertil Infrastrukturmidler 32 mio. kr.

2023

- Thinking Outside the B(l)ox & Nursing the Care

- **Renoveringssag som forener interessenter**

Fremtidens urbane sundhedskultur og inkluderende design

Helle Juul
Arkitekt MAA,
JUULFROST Arkitekter

Camilla Ryhl
Forskningschef,
Bevica Fonden

Steffen Møller Borgbjerg
Direktør,
Albo

Bent Madsen

Direktør, Landsbyggefonden

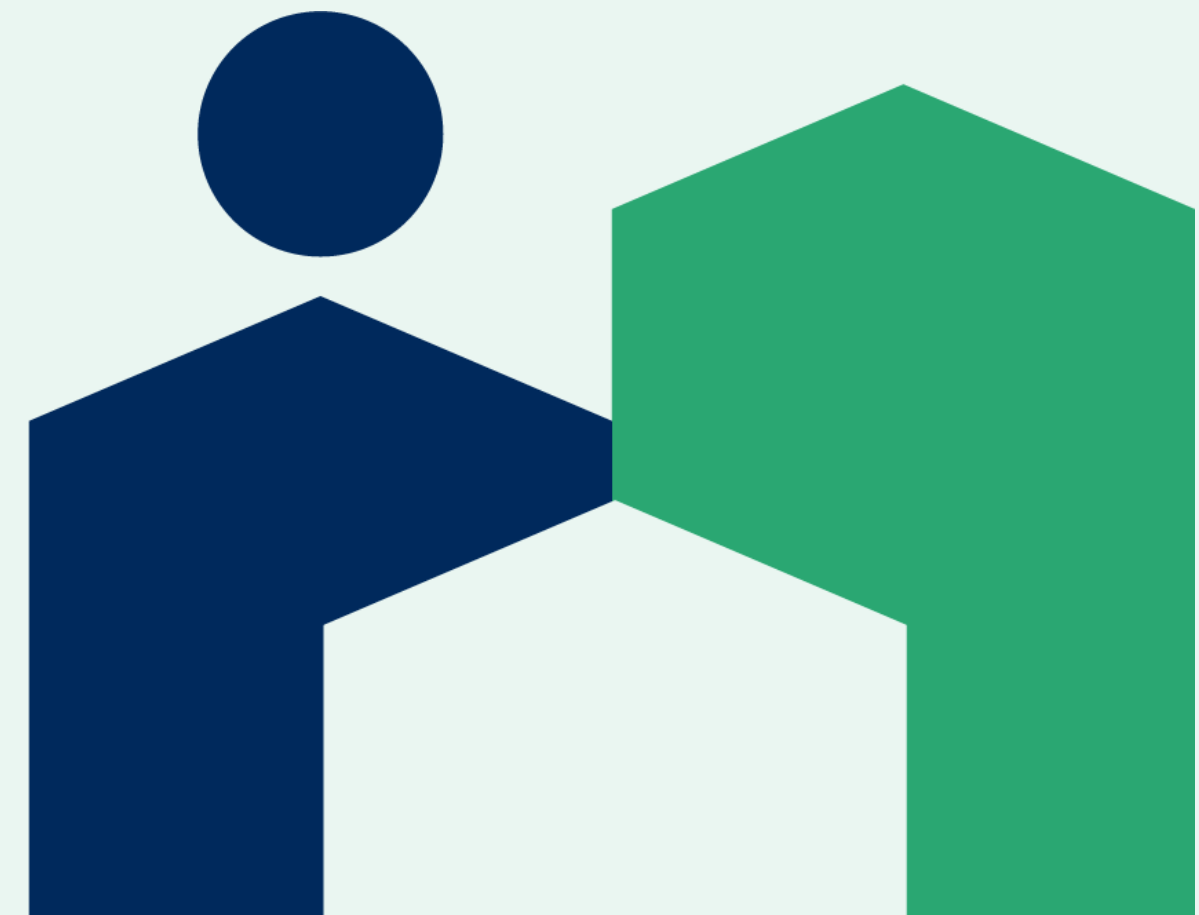
14:30 -14:45 Pause

Vi ses til Blandet By Prisen!

Blandet By Prisen 2023

- sammen om de bystrategiske løsninger

Björn Härtel Jensen
Afd. chef, Renovering
og Byudvikling,
Landsbyggefonden

Marie Kraul
Journalist,
Byrummonitor

Juryen

Marie Stender
Juryforperson,
Seniorforsker, BUILD
AAU Kbh

Allan Werge
Direktør,
AI2Bolig

Ellen Højgaard Jensen
Byudviklingskonsulent,
ekstern lektor

De nominerede

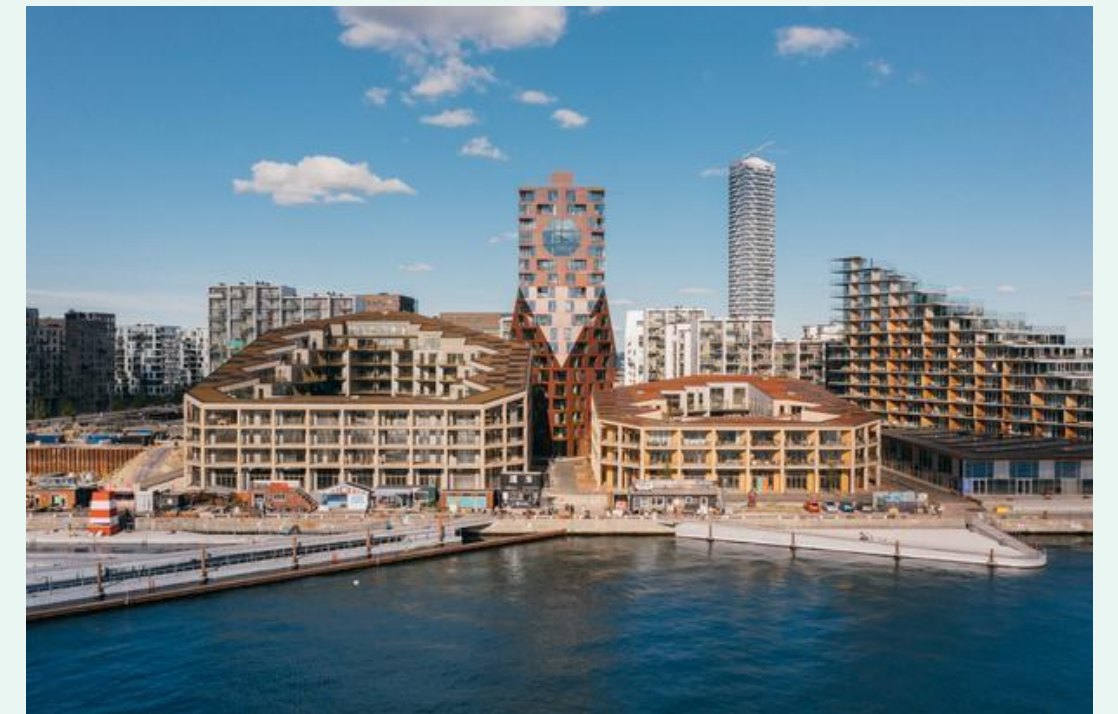
Grønttorvet i Valby

Høje Taastrup C

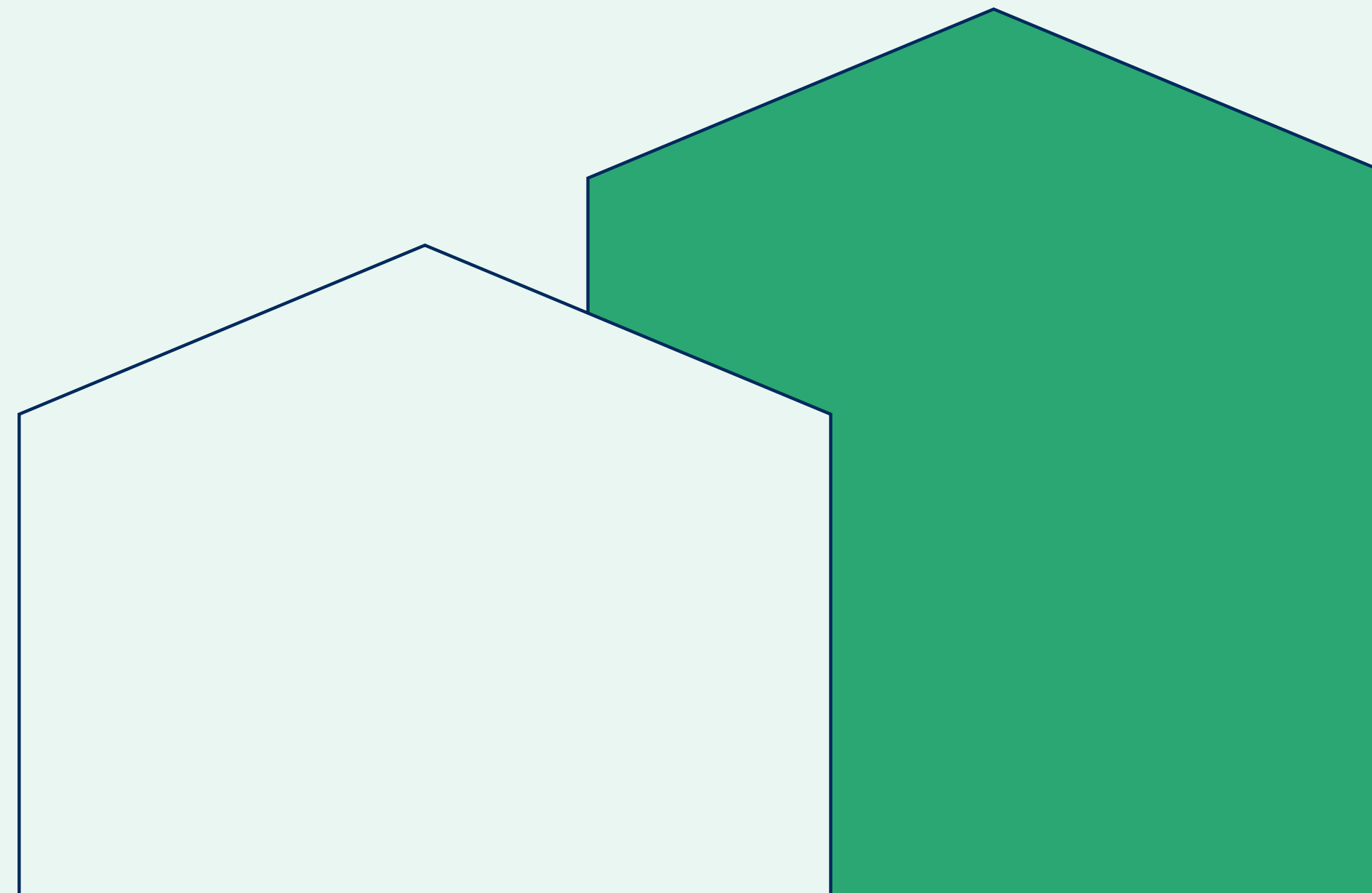

Aarhus Ø

Og vinderen er...

Tak for denne omgang Bystrategisk Udsyn

Sammen om en sund fremtid
- med Blandet By Prisen

